

Täysistunto

Perjantai 1.7.2016 klo 10.02—12.35

Täysistunto alkoi klo 10.02. Täysistunto päättyi klo 12.35.

Puhetta johti ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (10.02—12.35).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Muut ilmoitukset

Puhemies on 27.6.2016 tehnyt eduskunnan työjärjestyksen 3 §:n 2 momentin nojalla päätöksen kutsua eduskunta jatkamaan 23.6.2016 pidetyn täysistunnon jälkeen keskeytettyjä vuoden 2016 valtiopäiviä. Tämä päätös on 28.6.2016 lähetetty kansanedustajille kutsuna kokoontua täysistuntoon perjantaina 1.7.2016 kello 10.

2.2. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 29.6.2016 antanut hallituksen esitykset HE 109-114/2016 vp.

2.3. Sidonnaisuudet, VN

Eduskunnalle on saapunut Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle valtioneuvoston jäsenten sidonnaisuuksista (ministerit Risikko, Berner ja Mykkänen) VN 3/2016 vp.

3. Pääministerin ilmoitus Yhdistyneen kuningaskunnan kansanäänestyksen johdosta

Pääministerin ilmoitus PI 3/2016 vp

Keskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Päiväjärjestyksen 3. asiana on pääministerin ilmoitus Yhdistyneen kuningaskunnan kansanäänestyksen johdosta.

Pääministerin esittelypuheenvuoron jälkeen käydään yksi ryhmäpuheenvuorokierros enintään 5 minuutin puheenvuoroin. Tämän jälkeen myönnän eduskunnan työjärjestyksen 24 §:n mukaisesti harkintani mukaan enintään minuutin tai kahden minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja, jotka varataan V-painikkeella.

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

Keskustelu

10.06 **Pääministeri Juha Sipilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viime perjantaina moni suomalainenkin hieraisi silmiään lukiessaan Ison-Britannian kansanäänestyksen tuloksen. Kansa oli äänestänyt EU-eron puolesta. Harva uskoi etukäteen, että näin todella tulisi tapahtumaan, vaikka tilanne oli koko ajan tiukka ja EU-kriittisyys entisestään vahvaa. Britannian äänestystulos oli pettymys sekä Suomelle että koko EU:lle. Britannia on Suomelle tärkeä kumppani sekä talouden että turvallisuuden kannalta. Britannia on ollut Suomen rinnalla viemässä unionia avoimempaan, tehokkaampaan ja sisämarkkinoita korostavaan suuntaan. On tietenkin selvää, että äänestystulosta kunnioitetaan.

Britannian hallitukselta odotetaan nyt virallista eroilmoitusta. Pyrkimys on, että tuo ilmoitus tehdään niin nopeasti kuin mahdollista. Tämän viikon Eurooppa-neuvoston kokouksen perusteella on mahdollista, että ilmoitus tulee syyskuussa. Ennen kuin ilmoitus on saatu, neuvotteluja erosta ei käynnistetä. Riittävän ripeä eteneminen on tarpeellista epävarmuuden hälventämiseksi. Näin osapuolet voivat keskittyä lopputulokseen ja tulevan EU:n ja Britannian suhteen järjestämiseen. Kuten olemme nähneet, markkinat ovat reagoineet äänestyksen tulokseen vahvasti, ja selkeyttä kaivataan erityisesti tässä mielessä. Epävarmuuden ajan on oltava mahdollisimman lyhyt. Näillä näkymin eroneuvottelut kestävät ehkä pari vuotta. Mahdollisesti tarvitaan erityisajan järjestelyjä, mikäli erosopimus ja uuden suhteen määrittelevä sopimus eivät tule samanaikaisesti voimaan. Iso-Britannia on täysivaltainen jäsenvaltio oikeuksineen ja velvollisuuksineen eropäivään saakka.

Monet kysymykset ovat vielä auki, sillä tämä on ensimmäinen kerta, kun jäsenvaltio eroaa unionista. Euroopan unionia ei ole rakennettu tällaista päivää varten. Eroprosessi on hoidettava käytännönläheisesti ja asiallisella tavalla. EU ja Britannia tarvitsevat aina toisiaan, ja suhteesta halutaan tasapainoinen ja niin läheinen kuin mahdollista.

EU27-jäsenmaat linjasivat tällä viikolla, että pääsy Euroopan sisämarkkinoille vaatii kaikkien neljän vapauden — siis tavarat, palvelut, pääoma ja henkilöt — liikkumista. Samoin päätettiin, että komissio vetää eroneuvotteluita Eurooppa-neuvoston antamien suuntaviivojen pohjalta. Suomi käynnistää kattavan arvioinnin siitä, mihin kysymyksiin Britannian EU-suhteen muuttuminen vaikuttaa ja mitä neuvotteluprosessissa on otettava huomioon Suomen etujen turvaamiseksi.

Arvoisa herra puhemies! Euroopan unioni syntyi sodan raunioille turvatakseen rauhaa ja vakautta Eurooppaan. Ranskan ulkoministerin Robert Schumanin julistuksessa 9. päivä toukokuuta 1950 todetaan näin: "Maailmanrauha voidaan turvata vain luovin ponnisteluin, joilla pystytään vastaamaan rauhaan kohdistuviin uhkiin." Julistus oli lähtölaukaus Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamiselle. Sen perustamisella haluttiin estää uusi sota. Eurooppa ei saa unohtaa historiaa. Päämiesten kokouksessa kollegani totesikin: "Ihmisen, joka ei ymmärrä EU:n merkitystä, pitäisi mennä sotilaiden haudalle." Euroopan unionin jäsenyys oli Suomelle poliittinen valinta, jolla sidosimme itsemme entistä vahvemmin läntiseen arvoyhteisöön. Euroopan unionin tärkein tehtävä on rauhan, turvallisuuden, vaurauden ja oikeusvaltion turvaaminen maanosassamme. Tarve hoitaa näitä perustehtäviä ei ole muuttunut mihinkään.

Arvoisa puhemies! Sekä Euroopan unionin että jäsenvaltioiden toimintakyky tarvitsee taakseen kansalaisten luottamuksen. Kansalaiset eri puolilla Eurooppaa ovat olleet pettyneitä unionin kykyyn vastata ongelmiin. Myös poliittinen kulttuuri kaipaa ravistelua. Liian

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

usein ongelman syyllinen haetaan kauempaa Brysselistä, vaikka kyse on itse aiheutetuista ongelmista.

Eroa vaatinut puoli vetosi kansallistunteeseen, itsenäisyyteen ja imperiumiin, jonka he saisivat takaisin EU-eron myötä. Tältä osin maailma on peruuttamattomasti muuttunut. Globalisaatio ja keskinäisriippuvuus kytkevät meidät toisiimme ennennäkemättömällä tavalla, ja tätä kelloa ei voi kääntää takaisinpäin. Eurooppa ja Suomi sen mukana ovat osa maailmanlaajuisesta taloudellista kilpailua. Kun vastapuolella ovat Kiinan ja Intian kaltaiset jätit, on selvää, että Euroopan pitää toimia yhtenäisesti. Euroopan hyytävä historia on varoittava esimerkki kansallistunteeseen vetoamisesta.

Meidän on myös pakko miettiä, miten puhumme Euroopan unionista. EU:ssa on paljon korjattavaa, mutta turhasta ei saa arvostella. EU-slangi on vaikeasti ymmärrettävää. Meidän pitää ottaa opiksi ja ottaa kritiikki nöyränä vastaan ja parantaa toimintaa. Mikäli ihmisellä on epäoikeudenmukaisuuden kokemus, sitä ei voi vähätellä. EU tarttuu välillä lillukanvarsiin ja säätelee asioita liian pikkutarkasti. Tämän ovat kokeneet niin kuljetusyrittäjät kuin maatalouden harjoittajat. Jäsenvaltioiden erityispiirteet ja olosuhteet on huomiotava päätöksenteossa, jotta yhteiset säädökset voidaan kokea reiluiksi. Myös jäsenmaissa on vikaa: direkttiivien asettamien vaatimusten päälle lisätään usein kansallisia vaatimuksia.

Arvoisa puhemies! Euroopan unionin on oltava suuri suurissa ja pieni pienissä asioissa. Koen, että tällaisissa saranakohdissa piilee aina myös mahdollisuus parantaa omaa toimintaa. Niin nytkin. Hallitusohjelmankin mukaisesti unionia on uudistettava ja sen toimintaa parannettava, mutta hallitus ei pidä perussopimusten muuttamista nyt ajankohtaisena. On tärkeää, että keskitymme olennaiseen, toimeenpanemme päätöksemme ja puramme byrokratiaa. Jäsenmaiden on noudatettava yhdessä sovittuja sääntöjä. Tarvitaan vähemmän mutta parempaa sääntelyä, sisämarkkinoiden syventämistä ja vapaakaupan edistämistä.

On edettävä kolmella tasolla, jotta taloutemme kasvaa ja yritystemme edellytykset menestyä kovassa kilpailussa paranevat.

Suomessa niin kuin muissakin jäsenmaissa on löydyttävä rohkeutta ja tahtoa tehdä päätöksiä rakenteellisista uudistuksista ja toimeenpanna ne. Kansallisesti kilpailukykysopius osoittaa, että on mahdollista tehdä suuriakin rakenteellisia uudistuksia, vaikka se ei ole aina nopein ja helpoin tie. Lisäksi on nähtävä, mitä EU tarjoaa meille kasvun edistämiseksi. Minun mielestäni rauhan, vakauden ja turvallisuuden jälkeen EU:n suurin saavutus ovat sisämarkkinat — yhteinen eurooppalainen markkina-alue, jossa tavarat, palvelut, ihmiset ja pääoma liikkuvat vapaasti. Sisämarkkinat eivät ole vielä valmiit, vaan niitä on kehitettävä, ja EU:lla on oltava yhteinen näkemys tästä suunnasta. Tavaroiden vapaan liikkuvuuden osalta on jo tehty paljon, ja sen näemme myös jokapäiväisessä arjessamme. Tuotevalikoimat ovat hyvät. Kilpailu pitää hintoja kurissa ja toimii kuluttajan hyväksi.

Digitalisaatio avaa meille uusia mahdollisuuksia. Kun ennen myimme paperikoneen toiselle puolelle Eurooppaa, lähetimme ensin asentajan ja kohta huoltomiehen koneen perään. Nyt tarjoamme samat palvelut reaaliaikaisesti verkossa ja tarjoamme erilaisia tukipalveluja suurilla volyyymeilla. Sisämarkkinoilla tulee nähdä tämä nopea kehitys ja uudet liiketoimintamallit. On mietittävä tarkkaan, mitä säännellään ja miten. Kaiken sääntelyn tulee olla sopivaa digitaaliseen maailmaan, muuten putoamme kyydistä ja jäämme kilpailijoiden jalkoihin. Kaikessa sääntelyssä taakkaa tulee keventää. On katsottava eteenpäin ja mietittävä, missä on se suurin lisäarvo, ja turvattava se yhteisillä säännöillä. Tätä samaa johdonmukaista politiikkaa on toteutettava myös kansallisissa hankkeissa.

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

Kolmanneksi EU tarjoaa meille myös unionin yhteisen kauppapolitiikan, välineen toimia muun muassa globaaleilla markkinoilla suuren kysynnän äärellä. Sopimusten aikaansaaminen muun muassa Yhdysvaltain ja Kanadan kanssa on keskeistä niin kilpailukyvyyn kuin kasvun ja työllisyyden näkökulmasta. Suomen kaltaiselle vientivetoiselle taloudelle merkitys on aivan erityinen.

Arvoisa puhemies! EU-jäsenyys on poliittinen valinta, joka kytkee Suomen läntiseen arvoyhteisöön. Jäsenyys oli Suomelle myös turvallisuuspoliittinen valinta. Tämä asetelma ei ole muuttunut kuluneen 20 vuoden aikana. Päinvastoin, Suomen ja Euroopan turvallisuuteen kohdistuu haasteita, joihin vastaaminen edellyttää kansallisten järjestelyjen lisäksi entistä enemmän yhteistyötä kumppaneiden kanssa. Hallitus on ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossaan linjannut keskeiset Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteet. Niiden mukaan Suomi tekee ulko- ja turvallisuuspolitiikassaan kansallisiin etuihinsa perustuen valintoja, jotka edistävät Suomen turvallisuutta ja hyvinvointia. Suomi edistää aktiivisesti lähialueensa turvallisuuspoliittista vakautta. Suomi ei voi eikä halua eristäytyä. Nämä hallituksen linjaukset kestävät myös brexitin. Suomi onkin pyrkinyt määrätietoisesti vahvistamaan EU:ta turvallisuusyhteisönä. Yksi esimerkki aktiivisuudestamme oli Ranskan presidentti Hollandin kanssa kaksi viikkoa sitten julkistamamme julkilausuma. Tarvitsemme tiiviimpää puolustusyhteistyötä jäsenmaiden kesken ennen kaikkea eurooppalaisten puolustusresurssien ja materiaaliyhteistyön kehittämiseksi.

EU:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikka on ollut tähän saakka ennen kaikkea kriisinhallintaa maailman kriisipesäkkeissä. Nyt huomiota on kiinnitettävä entistä enemmän eurooppalaisten turvallisuudentunteen vahvistamiseen. Jatkossa yhteistyötä on lisättävä muun muassa sotilaallisten voimavarojen kehittämisessä, puolustusteollisuudessa ja -tutkimuksessa sekä hybridiuhkiin varautumisessa.

On selvää, että Ison-Britannian kansanäänestyksen tuloksella on vaikutuksia myös EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Useat vaikutukset ovat kahdensuuntaisia. Suomen selonteossa linjattujen tavoitteiden täysimittainen saavuttaminen vaatii vaikutusten pidemmän aikavälin arviota ja etujemme puntarointia eri tilanteissa.

Ärade talman! Finland respekterar resultatet av folkomröstningen i Storbritannien. Förhandlingarna om utträde mellan EU och Förenade kungariket tar kanske ett par år. Storbritannien är även i framtiden en nära partner till EU och Finland, och det avtal som förhandlas fram med Storbritannien måste trygga vår exportledda ekonomis intressen. EU fortsätter att utveckla unionen med betoning på en starkt ekonomi, sysselsättning och bättre lagstiftning.

Arvoisa puhemies! Keskustelimme Eurooppa-neuvostossa myös siitä, miten tästä eteenpäin. Kiteytettynä voisi todeta, että emme tarvitse uusia julistuksia tai ohjelmia, vaan komission nykyinen työohjelma on hyvä. Se pitää sisällään niin työpaikkojen luomisen ja kasvun edistämisen, paremman sääntelyn, turvallisuuden tuottamisen kuin ulkoisen toiminnan tehostamisen. Pikemminkin tarvitsemme yhtenäisyyttä, parempaa toimeenpanoa ja selkeämpää viestintää.

Haastoin myös EU-johtajat säätämään ajatukset kriisimoodista kehittämisen moodiin. Brysselin on pystyttävä parempaan, samoin Suomen. Suomi ei kuitenkaan järjestä kansanäänestystä EU-erosta. Meidän paikkamme on selvä. Ei valiteta, vaan vaikutetaan. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraa ryhmäpuheenvuorokierros.

10.21 Antti Kaikkonen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:n historiassa on kääntymässä uusi lehti, kun Britannia on eroamassa unionista. Kansanäänestyksen tulos herättää ymmärrettävästi monenlaisia tunteita. Meidän tehtävämme ei ole kuitenkaan arvostella äänestyksen lopputulosta saati brittiläisiä äänestäjiä. Kansan tahtoa on syytä kunnioittaa. Näillä mennään. Suomelle Britannian lähtö EU:sta on kuitenkin kiistatta menetys. Menetämme samanmielisen jäsenmaan, jonka kanssa olemme jakaneet näkemyksiä muun muassa kauppapolitiikassa ja ylettömän byrokratian purkamisessa. Näillä sektoreilla olisi yhdessä tekemistä vielä ollut ja on edelleen.

Voi sanoa, että unionilla on nyt edessään peiliin katsomisen paikka. Yksi syy EU-kriittisyyteen niin Isossa-Britanniassa kuin muuallakin EU:ssa ja Euroopassa on se, että moni kokee EU:n puuttuvan liian moneen asiaan, myös sellaisiin, jotka olisi parempi hoitaa kansallisella tasolla. Keskusta ei halua EU:sta liittovaltiota. Sen sijaan haluamme EU:n keskittyvän niihin asioihin, joissa siitä voi olla aidosti hyötyä. Turvallisuus, kaupan ja talouden edistäminen, muuttoliike, ilmastonmuutos ja terrorismi ovat esimerkkejä asioista, joiden hallitsemiseksi tarvitsemme yhtenäistä Eurooppaa.

Arvoisa puhemies! Nyt täytyy panostaa kolmeen asiaan.

Ensinnäkin on löydettävä ne ratkaisut, joille tulevat yhteistyöjärjestelyt Ison-Britannian kanssa rakentuvat. Joudumme neuvottelemaan suhteemme uudelleen. Tärkeitä asioita meille tulevassa brittiyhteistyössä on useita, kuten vapaakaupan jatkuminen ilman tullia ja viisumivapauden säilyminen. On myös tärkeää, että EU ja Iso-Britannia pystyvät eroprosessin jälkeenkin hyvään yhteistyöhön Eurooppaa koettelevien turvallisuuteen ja ulkopoliittikaan liittyvien haasteiden ratkaisemiseksi. Tuhansia suomalaisia opiskelijoita ja työntekijöitä asuu eri puolilla saarivaltiota, ja myös meillä Suomessa asuu ihan kohtalainen joukko brittejä. Suomesta viedään Britanniaan tuotteita vuosittain liki kolmen miljardin euron arvosta. Metsäyhtiöidemme viennistä jopa kymmenes suuntautuu Britanniaan. Yhteistoiminta ja kauppa pitää saada sujumaan myös jatkossa. On selvää, että epävarmuus painaa alas kulutusta ja investointeja koko EU:n alueella ja syö edellytyksiä talouskasvulta. Keskustan eduskuntaryhmä toivookin, että epävarmuuden kitkemiseksi prosessi saadaan alkuun pian ja että Britannia jättää eroilmoituksen kohtuullisen pian syksyllä.

Arvoisa puhemies! Toiseksi on katsottava, mitä voimme tehdä kansallisesti yhteiskunnan vakauden ja yhtenäisyyden edistämiseksi. Kuten Britanniassa, myös meillä kritiikki suuntautuu helposti EU:hun, vaikka todellisuudessa negatiivisen muutoksen taustalla olisivat usein muut syyt. Ei Brysseliä kannata aivan kaikesta syyttää. EU on ollut keskeinen keinomme vastata globalisaation ja digitalisaation tuomiin muutoksiin työmarkkinoilla ja elinkeinoelämässä. Kansallisesti meidän on uudistuksilla huolehdittava entistä paremmin siitä, että turhautumista näiden ilmiöiden edessä ei tapahdu, vaan kilpailukykyämme parane ja työpaikkoja syntyy. Kun omat asiamme taloutta myöten ovat kunnossa, voimme pitää kaikki suomalaiset mukana, lisätä hyvinvointia ja kestää erilaiset ulkoiset paineet. Suomi on Sipilän hallituksen ensimmäisen vuoden aikana tuotu pois kuilun partaalta. Ensimmäiset valonpilkahdukset paremmasta tulevaisuudesta ovat jo näkyvissä. Kilpailukykyso-
pimus osoitti, että Suomessa pystytään edelleen sopimaan isoista asioista. Sen jatkoksi tarvitaan vielä lisää toimia, jotta toivoa herättävät talouden tunnusluvut realisoituvat lähiaikoina uusiksi työpaikoiksi. Suomi pitää laittaa kuntoon.

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

Arvoisa puhemies! Kolmanneksi: meidän on uudistettava EU:ta siten, että kansalaiset kokisivat unionin hyödyllisenä hankkeena. Kaikki tähänastinen muutos ei ole mennyt oikeaan suuntaan. Rahaliitollakin on ollut tunnetut ongelmansa. Keskusta katsoo, että nyt on ponnisteltava EU:n toimintakyvyn takaamiseksi varsinkin rauhaan, turvallisuuteen, kestävään kehitykseen ja talouteen liittyvissä ydintehtävissä. Jokainen suomalainen tietää esimerkkejä liian pitkälle menneestä EU-byrokratiasta ja sääntelystä. Siitä kärsivät varsinkin monet yrittäjät, maatalousyrittäjät kaikkein eniten. Turhaa byrokratiaa EU:ssa on karsittava kaksin käsin. Toimeenpanoa on tehostettava, hallinnollista taakkaa on kevennettävä, avoimuutta pitää lisätä. Keskusta korostaa läheisyysperiaatetta kehittämisen lähtökohtana. Myös jäsenmaiden on tehtävä enemmän uudistukseen, ja eri toimijoiden omavastuun on oltava aina ensisijaista. Parasta yhteisvastuuta, arvoisa puhemies, on se, että jäsenmaat noudattavat yhteisesti sovittuja sääntöjä ja tekevät sen, mitä yhdessä sovitaan.

Arvoisa puhemies! Tämä kaikki on tehtävä kansalaisia herkällä korvalla kuunnellen niin Suomessa kuin muullakin Euroopassa.

10.27 Sampo Terho ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin ikävä ja vakava asia. Vihreiden ryhmäjohtaja, edustaja Alanko-Kahiluoto on tänään Twitterissä vihjaillut Suomen ulkoministerin toimineen maanpetoksellisesti. (Eduskunnasta: Ohhoh!) Vaadimme ryhmänä vihreiden puheenjohtaja Niinistöä irtisanoutumaan tästä lausunnosta ja itseään tviittaajaa pyytämään anteeksi ulkoministeriltä. (Eduskunnasta: Kyllä!)

Arvoisa puhemies! Itse puheeseen.

Brexit ei syntynyt tyhjästä eikä hetkessä. Päinvastoin se teki tuloa vuosien ajan ja varoitusmerkkejä oli runsaasti. EU:n suunta on jo pitkään ollut huono, ja briteiltä loppui nyt usko siihen, että tuo suunta muuttuu. EU:n ongelmien suma alkoi jo siitä, kun itälaajeneminen toteutettiin liian nopeassa ja aikaisessa vaiheessa. Varoituksia seurauksista ei tuolloin kuunneltu. Itälaajeneminen johti suuriin elintasoeroihin unionin sisällä ja sisäiseen siirtolaisuuteen. Samoin ryhdyttiin kohtuuttomiin tulonsiirtoihin jäsenmaiden välillä. Iso-Britannia oli keskeinen siirtolaisuuden kohde ja EU:n toiseksi suurin nettomaksaja.

Kansalaiset antoivat EU:n suunnasta suuren varoituksen, kun itälaajenemisen myötä EU:lle alettiin voimallisesti puskea yhdentymisen seuraavaa askelta eli EU:n perustuslakia. Tämä oli jo ilmiselvää liittovaltiokehitystä, ja perustuslaki täytyi alistaa monissa jäsenmaissa kansanäänestykselle. Ajatus EU:n perustuslaista hylättiin kansanäänestyksissä, ja silti EU-eliitti päätti jatkaa kansalaisten vastustamalla suunnalla ja nimesi perustuslakinsa uudelleen Lissabonin sopimukseksi, joka on nykyään voimassa Euroopan unionissa. (Eva Biaudet: Tämä on juuri sitä, mistä pääministeri varoitti!) Samaan aikaan sääntelymäärä jatkoi paisumistaan ja alkoi nakertaa EU:n perustamistarinaa siitä, että unioni on ennen kaikkea rauhanprojekti. Euroopan parlamentissa itsekin pohdin monta kertaa, ajautuisiko EU varmuudella sotaan, jollen olisi täällä sääntelemässä savukkeiden makuvaihtoehtoista, muovipussien mainoksista tai traktoreiden suojakaiteista.

EU syöksyi entistä syvempään kriisiin toimimattoman eurojärjestelmän myötä. Asian tuntijoiden varoituksia ei puuttunut, kun euroalue rakennettiin liian laajana. Iso-Britannia tosin jättäytyi ulkopuolelle, mutta eurojärjestelmän aiheuttama epävakaus ja taloudellinen heikkous olivat omiaan levittämään epäilyä, onko EU:lla kykyä toimittaa suuria lupauksiaan talouskasvusta. (Susanna Huovinen: Mikä on perussuomalaisten linja?) Euron pelastamiseksi poliittista unionia alettiin ajaa entistäkin päättäväisemmin, (Oikealta: Onko Suomen kansa ollut väärässä?) sekin vastoin brittien toiveita.

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

Brexitin syitä kerratessamme huomaamme siis, että jokaisella EU:n harha-askeleella kaukonäköiset kansalaiset, poliitikot ja asiantuntijat ovat varoittaneet, että rakennetut ratkaisut eivät ole toimivia eikä niillä ole kansalaisten tukea. Tähän sitten liittyy EU:n kehittämisen kaikkein suurin virhe. Koska varoitukset EU:n huonosta suunnasta olivat niin ilmeisen järkeenkäypiä ja kansanvaltaan nojautuvia, ei niitä uskallettu kohdata asiallisesti. Kaikkea kritiikkiä alettiin vähätellä ja kritisoijia itseään leimata. EU:ta arvostelevat poliitikot olivat nationalisteja, militaristeja, opportunisteja, populistieja ja ties mitä muita sivistyssanoja. EU:ta arvostelevat kansalaiset taas leimattiin syrjäytyneiksi ja yksinkertaisiksi tomppeliksi. Ylimielisyys ja halveksunta olivat muuttuneet rauhanprojektin keskeiseksi käyttövoimaksi. (Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin, kyllä!) EU:sta pyrittiin luomaan arvostelun yläpuolella oleva melkein kuin uskonnollinen aate, jota hyvät ihmiset kannattavat ja pahat arvostelevat. (Riitta Myller: Minä luulen, että toisinpäin!)

Arvoisa puhemies! Mitä siis me EU:hun jäävät opimme brexitistä? Kun Ison-Britannian kansa äänesti EU:ta vastaan, se äänesti liittovaltiota vastaan. Britit äänestivät vallan keskittämistä vastaan, jättimäisiä EU-jäsenmaksuja vastaan ja niistä tehtäviä tulonsiirtoja vastaan. Britit äänestivät hallitsematonta maahanmuuttoa vastaan ja loputonta ylisääntelyä vastaan. Järjellisiä syitä mielestäni. (Eduskunnasta: Juuri näin!) Mutta ylimielisesti asiaan suhtautuville ainoa älyllinen pakopaikka on nyt selittää, että britit ovat tomppelieja ja antoivat pettää itseään.

Äänestyksessään britit torjuivat tämän ylimielisen asenteen ennen kaikkea. He ovat lähettäneet koko Euroopalle selkeän viestin, että EU:ta ei kannateta ehdoitta vaan EU on olemassa kansalaisten tarpeita varten ja unionilta on lupa odottaa myös tuloksia. Jos tulokset eivät tyydytä, unionista on mahdollista erota. (Juho Eerola: Näin on!) Tärkeintä brexitin jälkeen on siis ymmärtää, että mikään poliittinen järjestelmä ei voi ajan oloon toimia ilman kansalaisten tukea. Samoin Isoa-Britanniaa ei millään tavoin nyt tule tästä pyrkiä rankaisemaan eikä tehdä maasta varoittavaa esimerkkiä. Eron kielteiset vaikutukset jäävät sitä pienemmiksi, mitä toimivampi erosopimus (Puhemies koputtaa) maan kanssa neuvotellaan. (Välihuutoja — Hälinää)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Virolainen. — Arvoisat edustajat! Terävä välihuuto on aina silloin tällöin paikallaan, mutta kuorohuuto ei kuulu oikeastaan eduskunnan istuntotapaan. (Paavo Arhinmäki: Brittiparlamenttiin kuuluu!) — Nyt ei olla brittiparlamentissa.

10.32 Anne-Mari Virolainen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Britannian kansanäänestyksen tulos unionista lähdön puolesta näytti mahdolliselta, mutta se oli silti yllätys useimmille meistä. Euroalue saa varautua uusiin haasteisiin, kun monessa maassa jo valmiiksi vaikeuksissa olevan pankkisektorin näkymät hankaloituvat entisestään. Nyt ei kuitenkaan ole aika hätäntyä vaan pysähtyä miettimään, miten päästään eteenpäin mahdollisimman vähäisillä vaurioilla.

Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä Suomen tulee edistää neuvotteluratkaisua, joka säilyttää mahdollisimman paljon Britannian nykyisestä Eurooppa-suhteesta. Ei kuitenkaan voi olla pääsyä yhteismarkkinoille ilman esimerkiksi ihmisten vapaata liikkuvuutta. Yhteismarkkinoille pääsy on taloudellinen etu, josta Britannian aikanaan mahdollisesti erottuaan tulee maksaa Norjan ja Sveitsin tavoin osallistumalla unionin rahoitukseen.

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

EU ei ole vain talousliitto. Se on maailmankaupan suurvalta, mutta myös kehitysyhteistyön ja ihmisoikeuksien edistämisen suurvalta. Edistämällä yksilön oikeuksia ja vapautta ja vapaakauppaa sekä toimimalla demokratian, oikeusvaltion ja tasa-arvon puolesta EU ja Suomi osana sitä ovat edistämässä rauhaa ja hyvinvointia kaikkialla maailmassa. (Eva Biaudet: Todella hyvin puhuttu!) Euroopan lähialueilla kuohuu. Turvapaikanhakijoiden määrä voi koska tahansa kääntyä kasvuun. Terrorismin uhka on todellisuutta, ja aivan naapurissamme toisen valtion alueita miehitetään. Maailmantaloudessa epävarmuus jatkuu. Kuka voi sanoa, että tällaisena aikana ei tarvittaisi vakaiden ja kestävien arvojen edistäjää, vahvaa Euroopan unionia?

Arvoisa puhemies! Jos brexit toteutuu, se on suuri menetys myös unionin turvallisuus- ulottuvuudelle. Britannian varaan ei voida enää laskea tilanteissa, joissa EU:n keskinäisen avunannon lauseke tai yhteisvastuulauseke haluttaisiin aktivoida. Jäljelle jäävistä 27 jäsenmaasta 21 kuuluu Natoon. Sen kanssa päällekkäisiä rakenteita tuskin tulee, koska suurimmalle osalle Eurooppaa Nato on ensisijainen turvallisuusratkaisu. Kahdenvälisen yhteistyön lisääminen Yhdysvaltain ja Britannian kanssa on järkevää ja hyödyllistä, mutta turvakeita sekään ei korvaa.

Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossakin mainittu turvallisuusympäristömme nopea heikkeneminen jatkuu. EU:ta repivät ulkoiset paineet ja sisäiset jännitteet. Epäyhteneväinen unioni on heikompi myös ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Venäjän kaltaiset toimijat hyötyvät, ja pieni Suomi kärsii. Ei ole kysymys vain EU:n tulevaisuudesta, vaan myös ja ennen kaikkea isänmaan edusta. Isänmaan edun mukaista on esimerkiksi huolehtia siitä, että Suomen EU-jäsenyyden suhteen ei jää mitään spekuloimisen sijaa. Hallituksen linjassa tämän suhteen ei ole pienintäkään epäselvyyttä. (Vasemmistoliiton ryhmästä: Kyllä vähän on ollut!) Euroopan unioni ei ole mikään ulkopuolinen taho, vaan me olemme osa sitä. Me suomalaiset olemme Euroopan unionissa kaikilla tasoilla päättämässä maanosamme asioista, emme pelkästään siksi, että se ilmiselvällä tavalla on syrjäisen maan pienen kansan etujen mukaista. Vielä olennaisempaa on, että olemme ja haluamme olla osa eurooppalaisten kansojen perhettä, joka on vapaaehtoisesti yhdistänyt voimansa rakentaakseen yhdessä parempaa tulevaisuutta.

Arvoisa puhemies! Järisevätkö Euroopan mannerlaatat? Onko yhtenäisen Euroopan idea kuollut? Entä mitä seuraamuksia kaikella on taloudelle, turvallisuudelle, EU:n painoarvolle maailmassa? Vasta tulevaisuus näyttää, miten merkittävää käännekohtaa me elämme. On hyvä muistaa, että unioni on aina kehittynyt kriisien kautta ja eteenpäin on menty vaikeissakin karioissa. Mennään siis eteenpäin. Vähennetään byrokratiaa ja puretaan turhia normeja. Korostetaan läheisyysperiaatetta ja parannetaan markkinoiden toimintaa. Pannaan tehokkaasti täytäntöön asiat, joista on yhdessä sovittu. Otetaan ihmisten huolet ja kritiikki vakavasti.

Erityisesti tällaisina vaikeina aikoina arvoon nousevat ne, jotka pystyvät pitämään pään kylmänä, eivät menetä arviointikykyään eivätkä lähde hullutuksiin mukaan. Kokoomuksen eduskuntaryhmä edellyttää, että Suomi ottaa aktiivisen roolin järkipäisen ja ratkaisuja hakevan linjan edistämiseksi koston uhoa ja karnevalismia vastaan. Järki ja maltti — niistä Suomi tunnetaan nyt ja jatkossa.

10.38 Antti Rinne sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosialidemokraateilla on selkeä näkemys Euroopan unionista. Sen on oltava sosiaalisesti reilu ja oikeudenmukainen. Sen on kyettävä luomaan kestävää talouskasvua ja vahvistamaan työllisyyttä kaikkial-

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

la Euroopassa, ja sen oltava kansalaistensa hyväksymä. Sen on oltava kaikkea tätä samaan aikaan, jotta ihmisten luottamus palaa.

Arvoisa puhemies! Viime vuosien kriisit ovat synnyttäneet Eurooppaan vakavan tilanteen, jonka korjaamiseen ei ole löydetty nopeita keinoja, ei yhdessä eikä erikseen. Jättityötömyys, pitkittyvä työttömyys, nuorten työttömyys, julkisten palveluiden leikkaaminen ja turvaverkkojen heikentäminen ovat synnyttäneet hämmennystä, pelkoa tulevaisuudesta ja toivottomuutta isossa joukossa eurooppalaisia. Tämä on osaltaan synnyttänyt käyttövoimaa populistille, joille yhteisenä piirteenä on etsiä ja osoittaa syyllisiä — kuten EU ja maahanmuuttajat — vaikeissa olosuhteissa eläville ja hämmentyneille ihmisille ja antaa katteettomia lupauksia olojen korjaamisesta. Näin näköalattomassa tilanteessa ihmiset Britanniassa äänestivät. Näin näköalattomassa tilanteessa EU:sta eroamista tarjotaan ihmelääkkeeksi kaikkiin vaikeuksiin, nyt myös meillä Suomessa.

Arvoisa puhemies! SDP on ollut jo parinkymmenen vuoden ajan rakentava voima, jotta Suomi olisi kokoaan suurempi vaikuttaja EU:ssa. Samaan aikaan vaadimme Euroopalta enemmän ja parempaa sen kansalaisille. EU:n sosiaalista ulottuvuutta, ihmisten Eurooppaa, on vahvistettava ja sen avoimuutta ja läpinäkyvyyttä on kehitettävä. Tässä työssä tarvitaan aloitteellista ja aktiivista Suomea, joka tekee läheistä yhteistyötä muiden Pohjoismaiden kanssa.

Pääministeri Sipilä, olen ihmetellen seurannut hallituksenne ristiriitaista toimintaa brexitin jälkeen. Ulkoministerimme pitää Britannian EU-eroa hyvänä asiana, kun koko muu valtiojohto sitä pahoittelee. Yksi hallituspuolue näyttää ajavan äänestystä EU-erosta, ja toinen tuomitsee sen jyrkin sanoin. Pääministeri Sipilä, miten vakuutatte suomalaiset siitä, että hallituksenne ja kaikki sen jäsenet toimivat EU:ssa ratkaisuja hakien ja rakentavasti eikä repien, EU:n hajottajana? Ulkoministeri Soini, kertokaa nyt venkoilematta, haluaako puolueenne Suomen eroa EU:sta. Sanokaa kyllä tai ei, alkää kierrelkö tai menkö tulevien eduskuntavaalien taakse piiloon. Suomalaisilla on asemanne vuoksi oikeus tästä tietää.

Arvoisa puhemies! Britannia on tehnyt päätöksensä. Sen on usein ollut vaikea hyväksyä yhteisiä ratkaisuja. Se on aina hakenut erivapauksia, poikkeuksia ja alennuksia. Itsekkyyttä ei pidä ihailla eikä palkita. Neuvottelut on kuitenkin käytävä toisiaan kunnioittaen. Eurooppa on aina tärkeä Britannialle ja Britannia Euroopalle. Jos Britannia päättää prosessin aikana toisin, sen paluuta ei pidä estää.

Arvoisa puhemies! Sosialidemokraattinen liike on rauhanliike. Meille EU on tärkeä myös siksi, että se on ylläpitänyt ja vahvistanut rauhaa Euroopassa ja rauhaa maailmassa. Ehkä olemme tottuneet liikaakin siihen, mistä edeltävät sukupolvemme eivät saaneet nauttia, rauhan vuosikymmeniin. Kuten sotaveteraanimme osaavat kertoa, rauha ei ole itsensänselvyys. Euroopan Unioni ei ole itsestäänselvyys.

Nyt moni syöttää kansalaisille syitä, miksi EU:sta pitää erota. Ehkä olisi aika kuitenkin pohtia syitä, miksi kannattaa toimia yhdessä, miksi kansoja yhteen sitova yhteistyö on tärkeää. (Eduskunnasta: Oikein!) Ei mietitä eron aiheita, vaan yhteisen tulevaisuuden perusteita. Miten vain yhteistyöllä voimme vastata Euroopan haasteisiin ja maapallon ongelmiin? Se vaatii keskinäistä kunnioitusta ja arvostusta. Me tarvitsemme toivon näköalaa, emme näköalattomuutta.

Hyvässä talossa on aina jotakin korjattavaa, totesi arvostettu presidentti Tarja Halonen. Me sosialidemokraatit haluamme kehittää ja korjatakin Euroopan unionia. Sen on annettava kansalaisilleen enemmän. Meidän kritiikkimme haluaa rakentaa eikä rikkoa, vahvistaa toivoa eikä toivottomuutta. Moni asia erottaa Euroopan kansoja toisistaan. Erojen löytämi-

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

nen ei vaadi kovin paljon mielikuvitusta, mutta vastuullinen, aidosti kansainvälinen poliittinen liike voimistaa niitä asioita, jotka meitä yhdistävät. Tähän yhteistyöhön haastan myös Suomen nykyisen hallituksen ja lupaan apua ja yhteistyötä Euroopan jälleenrakentamiseen.

10.43 Ville Niinistö vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vakaus on asia, jonka arvon täysin ymmärtää vasta, kun sen on menettänyt. Eurooppa on saanut nauttia Euroopan unionin ja sen edeltäjien tuomasta vakaudesta ja rauhasta jo yli 60 vuotta. Tämä on Euroopan historiassa yksi vaurauden ja hyvinvoinnin rakentamisen aika — pisimpiä niistä. Me suomalaiset olemme puolestamme tehneet vuosikymmeniä töitä Euroopan laidalla saadaksemme turvatuksen aseman eurooppalaisessa kansojen perheessä.

Oma historiamme muistuttaa meitä parhaiten siitä, että kansojen oikeuspohjainen yhteistyö on aina pienen valtion etu. Silloin kun suurvallat Euroopassa ovat kamppailleet estoitta vallasta, ovat pienet jääneet vääjämättä jalkoihin. Euroopan unionissa me olemme saavuttaneet vakaan aseman läntisenä demokratiana, päätöksentekijänä yhteisen pöydän äärellä. Sitä me emme saa tänä päivänä unohtaa. Omien rajojensa sisään käpertyvät ja riitelevät kansallisvaltiot eivät pystyisi ratkomaan aikamme ongelmia: ilmastonmuutosta, eriarvoisuutta ja köyhyyttä, veronkiertoa ja kansainvälisen talouden epäkohtia. Yhdessä me siihen pystymme, ja siihen me juuri tarvitsemme Euroopan unionia, entistäkin parempaa Euroopan unionia.

Arvoisa puhemies! On suuri pettymys, että Iso-Britannia päätti brexit-äänestyksessä jättää unionin. Koko Euroopan talouden näkymät ovat sen takia heikentyneet. Kyse on tavallisten ihmisten työpaikoista, toimeentulosta ja arjen vakaudesta, myös meillä Suomessa. Suurin isku kohdistuu Isoon-Britanniaan itseensä: asiantuntijoiden mukaan sen talous supistuu ensi vuonna prosentilla ja investoinnit laskevat 8 prosentilla tämän päätöksen takia. Päätös vaarantaa myös Suomen teollisuuden vientinäkymiä ja herättää epäilyksen sisämarkkinoiden tulevaisuudesta. Tällainen epävarmuus ei ole Suomen etu, ja meidän on tehtävä kaikkemme, jotta usko Euroopan tulevaisuuteen saadaan palautettua.

Arvoisa puhemies! Ison-Britannian kansalaisten ääntä on kunnioitettava. Se on myös vakava varoitusääni Euroopan unionille. Viime vuodet unionin johto on keskittynyt ongelmiin, joissa ihmisten arki ja hyvinvointi ovat pitkälti unohtuneet. Tiukka talouskuri on heikentänyt luottamusta Euroopassa. Se on myös luonut työttömyyden ja eriarvoisuuden kautta näköalattomuutta. Se on jättänyt tilaa populistille. Nyt EU:n on panostettava investointeihin ja työllisyyteen, tulevaisuudenuskon luomiseen kansalaisillemme. EU voisi auttaa investoinneilla maita myös silloin, kun niitä kohtaa esimerkiksi työttömyyden nopea kasvu. Tässä brexitin aiheuttamassa hämmennyksessä EU voi osoittaa nyt uusiutumiskykyään.

Arvoisa puhemies! Ensi päivät brexitin jälkeen ovat osoittaneet, että eniten Isossa-Britanniassa tilannetta hyväkseen käyttävät hajottavat populistit. Vastauksia ei ole kenelläkään. Rasismien ja syrjinnän on raportoitu lisääntyneen maassa olevia ulkomaalaisia kohtaan. Myös suomalaiset sanovat niitä kokeneensa. Suomen ja Suomen hallituksen on tehtävä kaikkensa, siis kaikkensa, että se torjuu tällaista surullista kehitystä Euroopassa. Sulkeutuneisuus antaa vain valtaa populistille, ja heillä ei ole muuta tavoitetta kuin aiheuttaa riitelyä, vastakkainasettelua ja jännitteitä. Nyt tarvitaan vakaata johtajuutta koko Euroopassa, kykyä osoittaa tietä kestävään tulevaisuuteen yhdessä, eurooppalaisina. EU:ta hajottavat puheet eivät siinä auta, ja sellaisia puheita ei Suomen hallitus voi nyt antaa.

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

On ollut vaikeaa seurata, kenen nimissä maamme ulkoministeri tänä aikana puhuu. Vihjailut mediassa mahdollisesta tulevasta Suomen EU-jäsenyyttä koskevasta kansanäänestyksestä ovat haitallisia Suomen taloudelle, ja ne ovat haitallisia myös Euroopan ja Suomen vakaudelle. Suomella ei voi olla kahta ulkopolitiikan linjaa. Suomen hallitus ei voi olla tänä historiamme kohtalonhetkenä jakautunut. (Riitta Myller: Juuri näin!) On myös häkellyttävän alhaista populismia, että hallituksessa ollessaan kyseinen puolue on valmis leikkaamaan suomalaisilta köyhiltä ja duunareilta mutta samalla vihjailee oppositioon päästessään alkavansa kampanjan Suomen EU-eron puolesta. Perussuomalaisella puolueella on täysi demokraattinen oikeus muodostaa miten taloudellisesti vastuuton mielipide EU:n tulevaisuudesta tahansa, mutta nyt on kysymys Suomen linjasta. Ja siksi kysymys on asetettava kokoomukselle ja keskustalle: sallitteko te tässä kohtalonkysymyksessä sitä, että ulkoministeri hajottaa kuvaa Suomen linjasta?

Arvoisa puhemies! Vihreiden mielestä Suomi menestyy avoimena taloutena, joka vaalii kansalaisten vapaata liikkuvuutta ja asemaamme eurooppalaisen kansojen perheen aktiivisena jäsenenä. Suomella oli vahva eurooppalainen linja viimeksi pääministeri Lipposen hallitusten aikaan, ja nyt on korkea aika, että Suomi tavoittelee jälleen asemaa Euroopan unionin tulevaisuuden rakentajana, ei epävarmana reunalla kiikkujana. Eurooppa tarvitsee meitä nyt.

10.49 Li Andersson vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaukaa näkee välillä lähelle. Yhdysvaltain presidentti Barack Obama kehotti eilen eurooppalaisia höllentämään kireää talouspoliittista linjaa ja tekemään löysemää finanssipolitiikkaa, koska se olisi viisasta työpaikkojen ja talouskasvun kannalta. Obaman hallinnon mukaan elvyttävämpi talouspolitiikka olisi paras tapa kamppailla oikeistopopulismia ja Euroopan hajaantumista vastaan. Obama on oikeassa. Viimeistään nyt on tehtävä suunnanmuutos eurooppalaisessa politiikassa. Euroopan unionille brexit voi olla joko nykymuotoisen EU:n lopun alku tai sen uudistumisprosessin alkamispiste. Kumpi tie valitaan, se riippuu kaikista meistä eurooppalaisista päättäjistä.

Arvoisa puhemies! Ison-Britannian irtautuminen Euroopan unionista on huono uutinen Euroopalle ja eurooppalaiselle yhteistyölle. Siihen 52 prosentin joukkoon äänestäjistä, jotka äänestivät EU-eron puolesta, mahtuu paljon erilaisia äänestysperusteluja. Yhdistävä nimittäjä vaikuttaa kuitenkin olevan juuri halu protestoida poliittista eliittiä vastaan. Vaikka suurin osa kansalaisten palveluita ja toimeentuloa heikentävistä päätöksistä on tehty kansallisesti, on EU:sta tullut symboli viimeisten vuosikymmenten kehitykselle, jossa ihmiset ovat yhä vahvemmin jakautuneet globalisaation voittajiin ja häviäjiin.

EU ei yksinkertaisesti ole pystynyt lunastamaan lupauksiaan kansalaisten hyvinvoinnin parantamisesta. Lähes kaikki unionin jäsenmaat riippumatta eurojäsenyydestä ovat kilpaa leikanneet julkisia menojaan viimeisten vuosien aikana. Samalla veroparatiisitalouden on annettu rehtottaa ja on jatkettu palkkojen ja verojen alennuskilpailua. Sekä finanssi- että eurokriisi osoittivat, että pankit ovat kansallisvaltioita vahvempia vallankäyttäjiä. Kansalaiset joutuivat kiltisti hyväksymään ylisuurten saksalaisten ja ranskalaisten pankkien pelastamisen, jotta välttyisimme koko talousjärjestelmän romahdukselta.

Äänestäjien halveksuminen ja vähätteleminen tai kansanäänestystuloksen noudattamatta jättäminen eivät ole ratkaisuja niihin ongelmiin, jotka ovat luoneet tätä protestimieliä. Päinvastoin halveksuminen on juuri se asenne, joka brexitiin on myötävaikuttanut.

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto haluaa muuttaa unionin ja Euroopan poliittista suuntaa. Ilmastonmuutoksen, siirtolaisuuden ja kansainvälisen veroparatiisitalouden kysymykset eivät ole ratkaistavissa kansallisvaltion päätöksenteon puitteissa. Nyt on se hetki, jolloin eurooppalaisten päättäjien tulee linjata, että sosiaalinen oikeudenmukaisuus, kansalaisten hyvinvointi ja demokraattinen päätöksenteko tullaan nostamaan unionin päätöksenteon keskiöön. Vanhaan malliin ei voida enää jatkaa.

Vasemmistoliitto kannattaa myös rahaliiton rakenteiden uudistamista, jotta Euroopassa olisi mahdollista tehdä muunlaista talouspolitiikkaa kuin loputtomia leikkauslistoja. (Keskustan ryhmästä: Millä tavalla?) Rahaliitossa pysyminen on mahdollista ainoastaan, jos sen rakenteita muutetaan. Talouskurisopimusta on muutettava niin, että velka- ja alijäämärajoituksia lievennetään. Julkisia investointeja työllisyyden edistämiseksi on voitava tehdä ilman sanktioita, muuten keskuspankin löyhempi rahapolitiikka ei tule näkymään muualla kuin pörssikursseissa. Euroopan keskuspankin mandaattia on muutettava, jotta se voi lainoittaa jäsenmaita suoraan.

Samalla kun edistetään avoimuutta, läpinäkyvyyttä ja demokraattista ohjausta kaikessa unionin päätöksenteossa on yhtä lailla keskeistä huolehtia läheisyysperiaatteen toteutumisesta. EU:n tasolla ei pidä päättää sellaisista asioista, joista on tarkoituksenmukaisempaa päättää kansallisesti tai paikallisesti.

Arvoisa puhemies! Nyt tiedämme, että EU ei ole mikään tuhatvuotinen imperiumi tai alati laajeneva vääjäämätön voima. Se on itsenäisten valtioiden poliittinen yhteisö, ja meillä pitää olla oikeus ja mahdollisuus itse päättää, mitä arvoja se noudattaa ja minkälaista politiikkaa se tekee. Pankkeja, rahalaitoksia ja pääomia suojeleva unioni on huono unioni. (Puhemies koputtaa) Eurooppalaisen yhteistyön tulee lisätä ihmisten hyvinvointia, turvallisuudentunnetta ja tulevaisuudenuskoa, ei vähentää niitä.

10.54 Anna-Maja Henriksson r (ryhmäpuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Premiärminister David Camerons nederlag i folkomröstningen om EU är den enda mest betydelsefulla händelsen i Europa sedan Berlinmuren föll 1989. Så här kommenterar Sveriges förra stats- och utrikesminister Carl Bildt brexit och det är lätt att hålla med. Storbritanniens utträde är en historiskt revolutionerande händelse som förändrar Europa. Vad det innebär vet vi inte ännu. Kaoset i den brittiska inrikespolitiken verkar totalt. Det tycks inte finnas någon klar plan på hur man ska gå vidare. Kanske man trots allt inte riktigt insåg konsekvenserna av folkomröstningen.

Arvoisa puhemies! Vaikka Cameron on tehnyt perusteellisen virhearvion ja onnistunut pirstomaan oman puolueensa sekä oman maansa ja luomaan epävakautta EU:hun, on Suomen itsestäänselvänä lähtökohtana suhtautua asiallisesti Isoon-Britanniaan. Yhdistynyt kuningaskunta on aina ollut tärkeä maa Suomelle sekä poliittisesti että taloudellisesti. Se, mitä nyt tarvitsemme, on selkeä vastaus briteiltä. Epävarmuuden jakson tulee olla mahdollisimman lyhyt. Neuvottelut uudesta sopimuksesta täytyy aloittaa. EU:sta ei missään nimessä voi tulla noutopöytä, josta otetaan vain parhailta maistuvat palat. Ison-Britannian on pakko nyt vastata oman päätöksensä seurauksista.

Arvoisa puhemies! Ruotsalaisen eduskuntaryhmän mielestä hallituksen asennoituminen on kuitenkin ollut vähintään merkillistä. Mitä ulkoministeri Soini haluaa viestittää lausunnoillaan? Ulospäin vaikuttaa siltä, että ulkoministeripuolue omistautuu kaksoisapelille perussuomalaisten edustajien liputtaessa sille, että myös Suomessa tulisi äänestää EU:sta

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

eroamisesta. Ei ole mikään salaisuus, että Soini on kauan sympatisoinut brexit-kampanjan keulahahmoa, EU-skeptikko Nigel Faragea ja tehnyt yhteistyötä tämän kanssa. Sitä taustaa vasten ei ole yllättävää, että ulkoministerillämme on vaikeuksia valita, millä jalalla seisoa. Ulkomaailman täytyy kuitenkin tietää, mikä Suomen linja on. Jos ulkoministerimme tekee vihjailuja, jotka ovat täysin hallitusohjelman vastaisia ja ristiriidassa Suomen virallisen kannan kanssa, Suomen maine vahingoittuu. (Sampo Terho: Mitä vihjailuja?) Kuinka taataan Suomen linjan uskottavuus?

Värderade talman! Vi behöver mer Europa, inte mindre. Det är svenska riksdagsgruppens entydiga ståndpunkt. Det är nyttigt för var och en, också i den här salen, att fundera var vi skulle vara utan EU. Utan EU skulle vi sakna potentialen med en stark inre marknad, utvecklade regioner, Erasmus-studentutbytet, fria rörligheten, miljö- och klimatsamarbetet, Schengenavtalet och den gemensamma valutan. För att inte glömma freden och säkerheten, som EU har garanterat i 70 år.

Nu behöver Finland ännu mer än tidigare vara en aktör som tar ansvar och söker lösningar för Europas framtid. Vi bör ge de unga framtidstro för ett bättre Europa, ett bättre och öppnare EU. Det lyckas inte om medlemsländer kryper in i sitt skal och blinda för de gemensamma fördelarna börjar försvara enbart egna intressen. Vår vision är öppenhet, ett optimistiskt, mer socialt, jämställt, mänskligt och mer tolerant Europa.

Arvoisa puhemies! Brexitin johdosta Euroopalla, EU:lla ja EU-maitten johtajilla ja hallituksilla on syytä katsoa peiliin. EU:n tulee voida kriittisesti tarkastella toimintojaan niin, että unioni oikeasti voi voittaa kansalaiset puolelleen. Pääministeri Sipilä on oikeassa sanoessaan, että kaikki murrostilanteet ovat myös mahdollisuuksia, jos ne sellaisina käytetään. Brittien kansanäänestys osoittaa, että neuvoa-antavia kansanäänestyksiä pitää käyttää harkiten. Antamalla suuren tilan paikkansapitämättömille, populistisille ja kevyen tabloidilehdistön rummuttamille lausunnoille riskeerataan paljon. Tiivistäessämme tätä tulee myös sanoa, että brittiläinen kansa tuli petetyksi kampanjan aikana suorilla valheilla, jotka hakevat kaltaisiaan. Bussien mainosjulisteet, joissa luvattiin 350 miljoonaa puntia terveydenhuoltoon joka viikko maan jättäessä EU:n, ovat ehkä kaikkein räikein esimerkki. Jos tässä olisi kyse muusta kuin politiikasta, pidettäisiin sitä törkeänä petoksena. (Eduskunnasta: Juuri näin!)

Ruotsalainen eduskuntaryhmä sanoo ei populismin leviämiselle Euroopassa. Haluamme tarjota (Puhemies koputtaa) toisen vaihtoehdon, missä vastuulliselta pohjalta rakennetaan yhteistä Eurooppaa.

11.00 **Sari Essayah kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Iso-Britannialle on annettava nyt aikaa selvittää brexit-äänestyksen jälkeisestä poliittisesta kaaostilasta. Hoputtaminen, painostus, pilkka tai peräti kostaminen eivät auta sen enempää brittejä kuin EU:ta. On kaikkien etu, että yhteistyösuhteet Ison-Britannian kanssa säilyvät mahdollisimman tiiviinä ja rakentavina, vaikka korvaavissa sopimuksissa päätöksen seuraukset realisoituvatkin. Brittein saarilla asuu myös ainakin 10 000 ulkosuomalaista, joiden arkeen brexit vaikuttaa.

Tämän päivän keskustelun tärkein kysymys kuuluu: miten tästä eteenpäin? Jos EU aikoo pysyä eurooppalaisen yhteistyön rakenteena, suunnan on muututtava. Unionissa on toistuvasti vastaus jokaiseen kriisiin: enemmän EU:ta, enemmän yhteisvastuuta ja enem-

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

män komission valtaa. Monista kansalaisista tuntuu, ettei EU-politiikan suuntaan voi vaikuttaa, vaan valta on keskittynyt harvoille ja avoimuus puuttuu. Enemmän EU:ta on liian usein merkinnyt sitä, että yhteisesti sovittuja asioita ei toimeenpanna ja tunnolliset saavat kontolleen muiden ongelmat. Juuri tähän on mitta täyttynyt, ja juuri tässä tarvitaan käännettä. Euroopan unionin kehittäminen liittovaltioksi vain syventää ongelmia ja vieraannuttaa kansalaisia eurooppalaisesta yhteistyöstä, jota niin monessa asiassa me kuitenkin tarvitsemme. Monet eurooppalaisen yhteistyön positiiviset asiat tuntuvat niin itsestäänselvyyksiltä, ettemme anna niille arvoa eikä EU rauhan projektina enää riitä perusteluksi moneksi.

Arvoisa puhemies! Voi vain kysyä, mitä on tapahtunut eurooppalaisen projektin perustaneelle näylle ja sen arvoille — Robert Schumanin sanoin: kansojen yhteisö, joka on syvästi juurtunut kristillisiin perusarvoihin. Kuka kaappasi sen, ja kuka salli sen kaapattavan? (Kari Uotila: Markkinavoimat!) Euroopan unioni tulee palauttaa itsenäisten jäsenvaltioiden yhteistyöelimeksi niin, että päätöksenteko pidetään mahdollisimman lähellä kansalaisia. EU on pistettävä laihdutuskuurille, jossa turhaa byrokratiaa ja turhaa sääntelyä karsitaan sekä meppien ja virkamiesten määrää vähennetään brexitin suhteessa. Merkittävän nettomaksajan poistuttua unionista on vaarana, että Suomenkin jäsenmaksuosuus nousee huomattavasti. Tämä on hallituksen torjuttava tulevaisuuden neuvotteluissa.

Arvoisa puhemies! Vireillä oleva perussuomalaisten kansanäänestysaloite hämmentää. Jos aloite päättyy eduskuntaan, aikovatko täällä saman puolueen edustajat äänestää sen kumoon hallitusvastuuseen vedoten? Nouseeko kansanäänestys jälleen esille vaaliteemana? (Perussuomalaisten ryhmästä: Tietenkin!) Kansanäänestys ei ole julkisuusshow tai vaalitäky, vaan pidetään se sille kuuluvassa arvossa. Vaatimuksille kansanäänestyksestä voi tulla asiallinen peruste, mikäli brexitin myötä EU:n kehittyminen liittovaltioksi kiihtyy. Esimerkiksi niin sanottu viiden puheenjohtajan raportti hahmottelee euromaista liittovaltiokehityksen kärkeä eli omaa budjettia ja valtiovarainministeriä, verotusoikeutta ja verotuksen yhtenäistämistä sekä pysyviä tulonsiirtomekanismeja. Tämä kaikki vaatii perussopimusten muutosta, ja jos tätä ei torjuta, Suomessa on kysyttävä kansan mielipidettä, tahdommeko olla mukana vai emme, koska silloin EU:n luonne oleellisesti muuttuu siitä, mihin aikoinaan liityimme.

Britannian eroamisella EU:sta on merkittävät vaikutukset koko Eurooppaan, sillä maa on EU:n merkittävin sotilasmahti, YK:n turvallisuusneuvoston pysyvä jäsen, Nato-maa ja ydinasevaltio. Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa määritellään Suomen kärkitavoitteeksi 2020-luvulle ulottuen Euroopan unionin vahvistaminen turvallisuusyhteisönä. Tältä osin selonteon linjaus koki kovan kolauksen. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä varoitti tästä ja toivoi, että hallituksella olisi suunnitelma brexitin varalle. Britannian eron myötä EU:n puolustus- ja turvallisuuspoliittinen painoarvo heikkenee ja pohdinnat muista kuten kahden välisistä puolustusyhteistyömuodoista ovat entistä ajankohtaisempia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän nyt pääministerille noin 3 minuutin eli enintään 4 minuutin puheenvuoron (Naurua) tuolta puhujapöytästä.

11.05 Pääministeri Juha Sipilä: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ryhmäpuheenvuoroista. Suomen eduskunnan kanta noudattaa hyvin hallituksen kantaa: brexitiin suhtaudutaan vakavuudella ja maltilla, se on nyt fakta. Suomen paikka on Euroopan unio-

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

nissa, se on meille tärkeä, kukaan ei vaatinut eroa. Kritiikkiä EU:lle tuli, ja sitä pitääkin tulla. Tein tässä taulukon tästä asiasta, jossa ensimmäisenä kohtana oli EU-eron vaatiminen, ja sitä ei tullut keneltäkään, mutta kritiikkiä tuli sitten eri sävyasteissa.

Tässä viitattiin moneen kertaan ulkoministerin Britannian-vierailuun. Minä pidän hyvänä sitä, että ulkoministeri käy kuuntelemassa sekavassa tilanteessa olevan maan eri puolilla olleita edustajia (Välihuutoja) ja tuo meille siitä informaatiota hallituksen sisällä. Pidän sitä hyvänä. Ulkoministeri ei ole vaatinut Suomen eroa EU:sta tai kansanäänestyksen järjestämistä siitä. Suomen hallituksen kanta on tässä asiassa hyvin selvä. Kerroin sen myöskin Eurooppa-neuvoston kokouksessa.

Miten tästä eteenpäin? Me tarvitsemme nyt käytännönläheisen etenemistavan, jolle antaa komission nykyinen työohjelma erittäin hyvän pohjan. Painotin tuolla Eurooppa-neuvoston kokouksessa sitä, että meillä on hyvä ohjelma, mutta meillä on ongelmia ohjelman toimeenpanossa, ja tämä todettiin siellä myös monesta muustakin suusta, että implementointi on meidän suurimpia ongelmiamme.

Mitä tulee sitten tähän kritiikkiin, minusta meidän pitää pystyä käymään avointa ja rehellistä keskustelua siitä, missä kohdissa EU on mennyt väärään suuntaan ja mitä pitää korjata ja oikaista. Tämä keskustelu on hyvä pohja sille syyskuun Bratislavan EU27-maiden tapaamiselle, jossa sitten näitä eroneuvottelujen suuntaviivoja ja EU:n jatkokehityksen suuntaviivoja asetetaan.

Mutta tämä keskustelu osoittaa myöskin sen, että meillä ei ole suuria erimielisyyksiä myöskään jatkokehittämisen suunnasta. Parempaa implementointia, vähemmän sääntelyä. Yhtenäisyyttä korostamme. Näiltä pohjilta on hyvä jatkaa eteenpäin. Kiitoksia keskustelusta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kiitoksia. Se oli sekunnilleen 3 minuuttia. Myönnän nyt minuutin puheenvuorot äskeisten ryhmäpuheenvuorojen käyttäjille. Sen jälkeen puheenvuorot kolmelle ministerille, ministerit Soini, Orpo ja Rehn, ja sen jälkeen sitten aloitamme varsinaisen debattiosuuden.

11.09 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On myös turvallisuuspolitiikan kannalta menetys, kun merkittävä sotilasvoima irtautuu Euroopan unionista. Tietysti nähtäväksi jää, minkälainen yhteistyö tällä saralla jatkossa löytyy, mutta miinusmerkki tulee ilman muuta eteen. Toisella puolen on kuitenkin todettava, että EU:n puolustusyhteistyön kehittämisessä Britannia on ollut kyllä jarrumies, voi melkein sanoa tulppa. Kun tämä tulppa poistuu, niin jäljelle jäävät EU-maat voivat halutessaan ottaa askelia tällä saralla. En usko, että mitään jättiharppauksia on suunnitteilla tai luvassa, mutta jonkinasteista tiivistämistä voidaan halutessamme tällä saralla tehdä.

Arvoisa puhemies! Tähän tematiikkaan: Aamun lehtiä lukiessani panin merkille puolustusministeri Niinistön kertoneen, että on suunnitteilla puolustusyhteistyötä koskeva asiakirja tai sopimus Suomen ja Britannian välillä. Eduskunnan ulkoasiainvaliokuntaa tämä aihe myös kyllä kiinnostaa, ja siitä olisi voinut kyllä aiemminkin informoida, mutta hyvä, että edes lehtiä lukemalla. Lukeminen kannattaa aina.

11.10 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitän puheenjohtaja Niinistöä esittämästänne Twitterissä julkaisemastanne anteeksipyyntöä.

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

Toisekseen tässä on moni kyselty, myös Niinistö, mikä ihmeen sekaannus tässä nyt on tullut sekä perussuomalaisten että hallituksen linjasta. Mielestämme olemme olleet hyvin selkeitä. Hallituksen linja on se, mikä hallitusohjelmaan on kirjattu. Me olemme sen olleet neuvottelemassa. Olemme siihen erittäin tyytyväisiä. Se on erinomainen ohjelma, joka on tällaisen reformistisen EU-kritiikin omaavan jäsenmaan ja sitä noudattavan jäsenmaan ohjelma. Siinä torjutaan selkeästi liittovaltio, kehoitetaan keskittymään talouteen, vähentämään ylisääntelyä, kaikkea sitä, mikä on nimenomaan järkevää. Jos EU noudattaisi Suomen hallitusohjelmaa, EU saataisiin kuntoon muutamassa vuodessa.

Kuitenkaan, jos ajatellaan sitten meidän puoluelinjaamme ja tulevaisuutta, me emme kuuntele teiltä ohjeita siitä, mikä on vastuullista tai oikein. Me teemme omat ratkaisumme. Me arvioimme Suomen edun ja teemme sen mukaan vaaliohjelmamme. Tämä hallitus ei päättää tulevien hallitusten ohjelmista. Meidän rakkautemme (Puhemies koputtaa) EU:lle ei ole ehdotonta. (Mika Niikko: Aivan!)

11.11 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri aivan oikeasti sanoi sen, että meidän on pakko miettiä sitä, miten me puhumme Euroopan unionista, ja se edellyttää meiltä politiikoilta suurta vastuuta, kun käymme kampanjoita. Esimerkkinä tästä brittien äänestäjien totaalisen harhaanjohtamisesta: ei maahanmuutto lopu, eivät terveyspalvelut saa lisärahoitusta, ei tule EU-jäsenmaksuista säästöä 350 miljoonaa puntia viikossa, britit eivät säily tutkimuksen johtavana maana, jos brexit toteutuu.

Oli erittäin hyvä kuulla näistä ryhmäpuheenvuoroista, että eduskunnalla on vahva tuki Euroopan unionille ja edellytetään Suomelta vahvaa roolia. Se tietysti edellyttää sitä, että meidän pitää myös edellyttää muilta jäsenmailta aikaisempaa suurempaa omistajuutta EU-politiikkaan. Suuri valiokunta on lausunnoissaan jo usean vaalikauden aikana osoittanut unionin heikkouksia eri sektoreilla ja esittänyt, miten unionia voisi vahvistaa. Ehkä näitäkin lausuntoja kannattaisi lukea muutama kerta.

11.12 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äskeisessä ryhmäpuheenvuorossa totesin, että me sosialidemokraatit haluamme Euroopan, jonka on oltava reilu ja oikeudenmukainen. Sen on kyettävä luomaan kestävää talouskasvua ja vahvistamaan työllisyyttä kaikkialle Euroopassa, ja sen on oltava kansalaisten hyväksymä. Sen on siis oltava samaan aikaan kaikkea tätä.

Tein ihan vakavasti kysymyksen omassa ryhmäpuheenvuorossani ulkoministeri, eurooppaministeri, varapääministeri Soinille siitä, mikä on teidän henkilökohtainen ja puolueenne kanta tosiasiaa suhteessa Euroopan unioniin, siellä pysymiseen tai eroamiseen. On tärkeää, kun näissä tärkeissä tehtävissä toimitte Euroopassa, että olette aidosti kehittämässä Euroopan unionin integraatiota, minkä olette jo hallitusohjelmaanne kirjanneet. Sen takia pyydän todellakin, että vastaatte tähän kysymykseen "kyllä" tai "ei" nyt tässä keskustelun yhteydessä.

11.13 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan unionin sisämarkkinat ja vapaa liikkuvuus ovat tuoneet meille paljon hyvinvointia, mutta nämä ovat sellaisia asioita, joita on vaikea mitata ja joiden arvo on sellainen, että se on suuri, kun se siinä on, mutta moni näkee sen vasta sitten, jos sen menettää. Brexitin kustannukset ovat tulossa tosi isoiksi, ja siitä meidän pitää ottaa oppia, että Euroopan unionin taloudellinen yhteistyö on puolustamisen arvoinen.

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

Siihen liittyen, arvoisa puhemies, haluaisin kuitenkin pääministerin ja ulkoministerin vastaavan tarkemmin: Vaikka te sanotte, että Suomella on yksi linja, niin myös puheilla on merkitystä, puheet ovat tekoja. Onko niin, että Suomelle, niin kuin ministeri Soini on brittimediassa antanut ymmärtää, esimerkiksi vapaa liikkuvuus ei ole kynnyskysymys sisämarkkinoilla pysymiselle? Voitte vastata tarkemmin, mitä tarkoittitte. Meillä on esimerkiksi suomalaisia Isossa-Britanniassa. Meillä on myös meidän kansalaistemme oikeuksia puolustettavana neuvotteluissa. Meidän pitää kohdella Isoa-Britanniaa kunnioittavasti, mutta vapaa liikkuvuus ja sisämarkkinat ovat kulkeneet aina käsi kädessä. Mikä on hallituksen linja tässä asiassa? Mitä Isolta-Britannialta edellytetään neuvotteluissa? Meidän pitää löytää hyvä yhteistyösuhde, mutta ei myöskään hinnalla millä hyvänsä.

11.14 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä luulen, että Euroopan kansalaiset nyt toivovat päättäjiltä vastauksia siihen kysymykseen, mikä nyt tulee muuttumaan, mikä tämä Euroopan tulevaisuuden suunta tulee olemaan. Pääministeri Sipilä, te sanoitte omassa puheenvuorossanne, että me tarvitsemme lisää yhtenäisyyttä, mutta ilmiselvästi juuri tässähän EU on epäonnistunut tähän asti. Minä en usko, että brexitissä on kyse vain sääntelystä, byrokratiasta tai sen määrästä tai hallinnosta, vaan myöskin tästä harjoitetun politiikan luonteesta ja niistä poliittisista arvovalinnoista, mitä Euroopassa viimeisten vuosien aikana on tehty erityisesti tämän täysin epäonnistuneen eurokriisin hoidon yhteydessä.

Pääministeri sanoi, että me emme tarvitse uusia julistuksia. Minä olen tästä eri mieltä. Tähän asti tämä Euroopan unionin sosiaalinen ulottuvuus on ollut asia, joka on näkynyt ainoastaan eurooppalaisten päättäjien juhlapuheissa mutta ei lainkaan Euroopan unionin harjoittamassa politiikassa. Toivoisin pääministeriltä vastauksia siihen, miten Suomi (Puhemies koputtaa) aikoo edistää tätä sosiaalista ulottuvuutta jatkossa.

11.16 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Det är en beklaglig situation som EU har hamnat i och därför behövs nu ledarskap och stabilitet. Därför är det också beaktansvärt nog att statsminister Sipilä på toppmötet har sett sig tvungen att berätta att man inte håller på att aktualisera en folkomröstning i Finland. Redan det att man ser sig tvungen att säga det säger någonting om att det har gått fel i informationsgången.

Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä kokoomuksen puheenjohtajan, valtiovarainministeri Petteri Orpon, kanssa siitä, että hallituskumppaneiden puheet Suomen EU-jäsenyydestä järjestettävästä kansanäänestyksestä ovat vastuuttomia. Arvoisa pääministeri, sanoitte, että olette EU-neuvoston kokouksessa tuonut esille sen ja joutunut tarkentamaan sitä, että Suomessa ei käydä keskustelua EU:n kansanäänestyksestä. Jo tämä on osoitus siitä, että jotain on viestinnässä mennyt väärin. Jos näin ei ole, niin toivon, että tarkennatte sitä ja tarkennatte myös sitä, millä tavalla Suomi voi olla vastuullinen (Puhemies koputtaa) EU:n toimija tulevaisuudessa.

11.17 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:n suunta on todellakin muutettava liittovaltiokehityksestä ja jatkuvasta yhteisvastuun lisäämisestä selkeästi itsenäisten jäsenmaitten yhteistyöelimeksi. Tarvitaan suunnanmuutosta, tarvitaan laihdustuskuria EU:lle. On karsittava byrokratiaa, on karsittava ylisääntelyä. On keskityttävä sii-

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

hen, että EU:n budjetilla saadaan aidosti aikaan jonkinlaista lisäarvoa. On keskityttävä tutkimukseen, tuotekehitykseen ja todellakin kilpailukyvyyn parantamiseen ja sitä kautta työllisyyden ja kasvun parantamiseen Euroopan unionin alueella.

Jäsenmaksualennuksesta huolimatta Iso-Britannia on kuitenkin ollut merkittävä nettomaksaja EU-budjettiin, ja nyt brexitin myötä on vaarassa, että Suomenkin jäsenmaksuosuus tulee kasvamaan. Millä tavalla hallitus aikoo menetellä, että näin ei käy? Pystyttekö ottamaan sen kristillisdemokraattien linjan, että lähdemme nimenomaan keventämään tätä EU:n budjettia ja EU:n sääntelyä kohti kevyempää (Puhemies koputtaa) EU:ta?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän nyt noin 3 minuutin puheenvuorot kolmelle ministerille järjestyksessä ulkoministeri, valtiovarainministeri ja elinkeinoministeri. Ulkoministeri Soini, olkaa hyvä.

11.18 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa herra puhemies! Otetaanpa muutama fakta alkuun. Britannia on tällä hetkellä EU:n täysivaltainen jäsen kaikkine oikeuksineen ja velvolluuksineen. Se ei ole vielä aktivoinut artiklaa 50, joten mitään neuvotteluprosessia ei edes ole olemassa. Tästä johtuen jos se aktivoidaan, me emme tiedä, kuka on neuvottelukumppani ja kuka on pääministeri. Se jää nähtäväksi.

Sitten toinen asia. Vastaan siis keskeisiltä osin ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, ja olen käynyt tämän brexitin jälkeen keskustelut Ranskan ulkoministerin kanssa, Pohjoismaiden ulkoministerien kanssa ja Baltian ulkoministerien kanssa. Voin minä heidän nimensäkin luetella ja kaikki muutkin henkilöt, joita tapaam, jos se luettelo jotain auttaa.

Sitten mitä Britanniassa käyn: Päinvastoin, pidän sitä erinomaisena, että meillä Suomessa on hyvät suhteet Britanniaan, jotta me saamme sieltä tietoja ja jotta me saamme käsitä. Olen erittäin valmis tulemaan esimerkiksi suureen valiokuntaan, EU-valiokuntaan, kertomaan näistä asioista, koska tämän kuuleman perusteella, mitä täällä kuulin, harha- ja virhehäsitä on sangen paljon. (Välihuutoja vasemmalta) Mielelläni niitä tulen sinne selvittämään oikein ajan kanssa. (Jukka Gustafsson: Suomen kansalle ja! — Välihuutoja — Puhemies koputtaa)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ulkoministeri Soinilla on puheenvuoro.

Arvoisa herra puhemies! Sitten vastaan tietysti edustaja Rinteen kysymykseen, kuten aina vastaan, suoraan. Suomi on EU-jäsen tällä hetkellä. Tämä hallitus ei järjestä kansanäänestystä. EU-keskustelu vapaassa Suomessa, isänmaassamme, on sallittua. Täällä voi olla erilaisia mielipiteitä. Me emme ole jälkisuomettunut emmekä uussuomettunut maa. Tämä on täysin selvä. (Paavo Arhinmäki: Kyllä vai ei? — Välihuutoja) — "Kyllä", että tämä hallitus ei järjestä, "ei" sille, että ei saa keskustella. (Välihuutoja)

Arvoisa puhemies! Mielellään puhuisin tästä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, joka on se varsinainen asia. Eli on täysin selvää, että riippumatta siitä, tapahtuuko brexit tai ei, niin ulko- ja turvallisuuspoliittinen tilanne on murrostilassa. Ja nyt, kun brexit näyttää toteutuvan, niin totta kai sillä on vaikutuksia myös tähän asiaan. Mutta edustaja Essayah, se ei olenkaan auta, että asiaa olisi lykätty. Olisiko sitä pitänyt lykätä kahdella vuodella eteenpäin, vai milloin sitä olisi pitänyt voida käsitellä? (Eva Biaudet: Mistä nyt puhutte?) Aivan oikein, sitä pitää käsitellä nyt, ja eduskunnalla on erinomainen mahdollisuus käsitellä nyt

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

sitä ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa ja tehdä siitä mietintö. Muuten me olisimme täysin ilmassa ilman hallituksen minkäännäköistä linjaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Orpo, noin 3 minuuttia.

11.22 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! EU-jäsenyys on Suomelle niin strategisen tärkeä asia, että se on kirjattu perustuslakiin ja sen ensimmäiseen pykälään. Suomelle EU-jäsenyydessä on kyse turvallisuudesta ja taloudesta. Jos me mietimme, mikä olisi Suomen turvallisuustilanne, jos me olisimme Venäjän ja EU:n välissä ilman EU-jäsenyyttä, se ei olisi hyvä tilanne. (Riitta Myller: Onko ulkoministeri samaa mieltä?) Tai kun taloudesta puhutaan, niin me olemme tilanteessa, jossa meillä on merkkejä siitä, että Suomen talous olisi kääntymässä parempaan suuntaan. Siksi nyt tarvitaan vakautta. Me tarvitsemme vakautta Euroopassa, me tarvitsemme vakautta kotimaassa, me tarvitsemme uskoa siihen, että Suomeen kannattaa investoida, Suomeen kannattaa palkata ihmisiä. Näistä talouden ja turvallisuuden syistä Suomi ja Suomen hallitus on sitoutunut Euroopan unioniin, sen jäsenyyteen, ja toimii sen aktiivisena kehittäjänä. Myös Suomen kansa on tätä mieltä. Viimeisen iltapäivälehden tekemän tutkimuksen mukaan seitsemän kymmenestä suomalaisesta kannattaa EU-jäsenyyttä ja Suomen jäsenyyttä eurossa. (Välihuutoja vasemmalta)

Suomi kunnioittaa Britannian kansanäänestyksen tulosta, mutta on aivan selvää, että Britannian mahdollinen ero ei olisi Suomen etu. Nyt jo nähdään ensireaktiot markkinoilla. Ne olivat aika rajuja, mutta kuitenkin nyt sitten viime päivinä tämä punnan syöksy ja markkinoiden lasku on lähtenyt onneksi parempaan suuntaan. Tämä Britannian todennäköinen lähtö on taloudelle ja monelle muullekin asialle tietysti megaluokan kysymys, mutta kuitenkin tässä nyt, tässä hetkessä ei tapahdu katastrofia, se on jo nähtävissä, ja tämä on meidän tärkeä ymmärtää. Tästä lähtee neuvotteluprosessi käyntiin, ja siihen prosessiin meidän täytyy huolellisesti valmistautua ja miettiä prosessin aikana Suomen etua, vakautta, meidän taloutta, omaa kasvua, meidän paikkaamme Euroopan unionissa.

Tätä ei kannata verrata finanssikriisiin 2008. Finanssikriisissä oli kyse siitä, että rahoitusjärjestelmä oli monilta osin täysin halvaantuneessa tilanteessa, ja koska rahoitusjärjestelmä on talouden verenkierto, se oli erittäin vakavaa ja vaikutti saman tien erittäin haitallisesti. Nyt ollaan erilaisessa tilanteessa. Vaikka nämä muutokset ovat olleet hetkellisesti suuria, niin rahoitusmarkkinoiden toiminta jatkuu normaalisti, ja tämä on jokaisen tärkeä huomioda. Syytä paniikkiin ei siis missään ole. Tilanne, jossa Britannia olisi myös euron jäsen, olisi huomattavasti vakavampi. Tältäkin osin tilanne on rauhallisempi kuin jos olisimme tuossa tilanteessa.

Kiitän eduskuntaryhmiä puheenvuoroista. Ehkä yksi huomio vasemmistoliitolle: Teillä tuntuu olevan patenttiratkaisu kaikkeen, että otetaan lisää velkaa. No, täytyy sanoa, että jos joku syö Euroopan unionin yhtenäisyyttä, se on se, että me elämme lähes kaikkialla Euroopassa yli varojemme.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Rehn, noin 3 minuuttia.

11.25 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa puhemies! Kun arvioimme brexit-päätöstä Suomen talouden, yritysten kilpailukyvyn ja työllisyyden näkökulmasta, kuten tässä salissa pitää tehdä, Suomen edun mukaisen kansallisen tavoitteemme tulee olla, että epävar-

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

muuden aika, poliittisen ja taloudellisen epävarmuuden aika, jää niin lyhyeksi kuin mahdollista. On selvää, että kansan tahtoa on kunnioitettava, kansanäänestystä on kunnioitettava. Yhtä selvää on se, että Euroopan ei saa antaa ajautua samanlaiseen myllerrykseen kuin mihin britit ovat nyt itsensä ajaneet. Britannian odotetaan tekevän virallisen eroilmoituksensa turhia viivyttämättä. Tämä nyt väistämätön avioero kannattaa hoitaa järkipäisesti ja suhteellisen ripeästi etenemällä ilman venkoilua, reilulla pelillä puolin ja toisin. Näin sen takia, jotta Eurooppa ja Suomi selviäisivät tästä mahdollisimman vähillä vaurioilla ja jotta Euroopan unioni voisi keskittyä siihen remonttiin ja uudistamiseen, mitä se eittämättä tarvitsee.

Samalla on hyvä kuitenkin muistaa, että eivät ne tehtävät, joita varten Euroopan unioni on perustettu, ole mihinkään hävinneet: kansojen rauha ja vakaus, ihmisten vapaus ja hyvinvointi. Päinvastoin globalisoituvassa maailmassa nämä tehtävät vain korostuvat. Euroopan unionia tarvitaan nykymaailmassa, jossa ongelmat ovat isoja ja rajat ylittäviä. Me tarvitsemme sisämarkkinoita suomalaisille yrityksille ja suomalaisten työpaikkojen tähden. Meidän pitää pystyä yhteistyöhön ilmastomuutoksen hidastamiseksi, lähialueiden vakauden vahvistamiseksi. Siinä työssä 27 maan liittoutuman neuvotteluasema on vahvempi. Edes EU:n suurimmat jäsenvaltiot eivät ole globaalissa mittakaavassa supervaltioja vaan tarvitsevat unionia selkänajakseen, pienemmistä, kuten Suomesta, puhumattakaan. Kaiken kaikkiaan EU:lla pitää olla sen verran itsesuojeluväistoa, ettei se jää brexitin panttivangiksi seuraavaksi vuosikymmeneksi. Euroopan ja Suomen tulevaisuuden kannalta on nimittäin yhtä tärkeää jatkaa Euroopan unionin uudistamista kuin sopia EU:n ja Britannian suhteesta.

On selvää, että sääntelyä ja liikaa byrokratiaa on karsittava. EU:n pitää suurissa ja pienissä asioissa byrokratian sijaan keskittyä olennaiseen, ydintehtäviinsä eli rauhan ja turvallisuuden takaamiseen, kestäväen kasvun ja työllisyyden edellytysten vahvistamiseen. Epävakaassa tilanteessa maltti ja yhtenäisyys ovat valttia niin Euroopassa kuin Suomessakin. Euroopan unioni kaipaa remonttia, ei romuttamista.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt vielä niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

Kiitoksia. Kun vastauspuheenvuorohalukkuutta on näin runsaasti, niin katson, että tämä debattiosa viedään läpi lähinnä 1 minuutin mittaisin vastauspuheenvuoroin.

11.30 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeri Soini, olen täsmälleen samaa mieltä kanssanne siitä, että Suomessa pitää saada keskustella asioista. On tietenkin ehkä hieman eri asia, onko keskustelu kansalaiskeskustelua vai osallistuu siihen ulkoministeri, varapääministeri, EU-ministeri Soini ja millä tavalla hän asioista lausuu. Teidän suhtautumisenne, teidän ajattelunne on merkittävää suhteessa siihen, miten toimitte näissä tärkeissä tehtävissä. Äskен en saanut mielestäni selkeää vastausta siihen, ajatteko EU-eroa Suomen osalta vai ette. Kyllä vai ei? Tähän riittää vastaus kyllä tai ei.

Arvoisa pääministeri, nyt jos olen ymmärtänyt kolmen hallituspuolueen puheenjohtajien kantoja oikein, niin te piditte, arvoisa pääministeri, ministeri Soinin Britannian-matkaa aivan oikeutettuna ja fiksuna ja hyvänä asiana Suomen kannalta. Jos ymmärsin oikein, ministeri Orpo oli täysin päinvastaista mieltä ja on sen myöskin julkisuuteen lausunut. Nyt kysyn teiltä: mikä on tämä hallituksen linja, ja onko oikein, että ulkoministeri, eurooppa-

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

ministeri, varapääministeri (Puhemies koputtaa) käy lausumassa hallituksen linjasta poikkeavia ulkomailla?

11.31 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Brexithän lähti liikkeelle siitä, että Englannissa konservatiivinenkin puolue oli kahtia, jolloin pääministeri teki päätöksen järjestää kansalle mahdollisuuden sanoa tästä jotakin. Se on se alkuperäinen syy, ja nyt on tietysti hyvä analysoida, mitkä kaikki tekijät siihen sitten aikanaan siellä ovat johtaneet. Nyt huippukokouksessa päämiehet aivan oikein ottivat omalle vastuulleen unionin uudistamisen. Minusta tämä on äärettömän hyvä lähtökohta. Nyt tarvitaan sen kansalaiskeskustelu, jolla käytetään hyväksi tämä ikkuna, joka nyt avautui siihen, että unionia voidaan kehittää siihen suuntaan kuin kansalaiset haluavat, ja siellä byrokratian purkamisen, turhan sääntelyn, läheisyysperiaatteen käyttöönoton — kaikkien näiden — pitää olla siinä työlistalla mukana, kun lähdetään unionia uudistamaan niin, että sen kansalaiset voivat jatkossakin hyväksyä. Tämä mahdollisuus pitää nyt hyödyntää, ja siihen se, että pääministerit saivat sen tehtävän, on äärettömän hyvä lähtökohta, koska pääministerit jos kuka tietävät, mitä uudistuksia pitää tehdä. (Puhemies koputtaa) Jos se olisi ollut komissiolla, niin väitän, että tulokset olisivat olleet ihan toiset.

11.32 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämän päivän keskustelusta taas käy ilmi se, että varsinaisesti tähän täysistuntoon ei olisi ollut halukkuutta kyllä minulla osallistua, tämä keskustelun taso on sitä. (Jukka Gustafsson: Missä kohdasta?) Mutta meillä oli tuossa aamulla talousvaliokunnan kokous, jossa oli sitten taas aivan toisentyypistä keskustelua. Me kuulumme kymmentäkin asiantuntijaa siinä. Näyttäisi siltä, että eivät nyt ihan täydellisesti meidän kaikki asiantuntijamme Suomessakaan brexitiin usko. Siihen mahdollisuuteen, että brexitiä ei tulisikaan, ja siihenkin ajatukseen on jonkun verran kannatusta, tai näin ajatellaan. Kysynkin pääministeriltä, ovatko nämä toimet liian nopeita, jos me painostamme nyt Britanniaa jättämään erohakemuksen huomenna tai ylihuomenna, tyyliin muutaman päivän sisällä, kun Britanniassa ei ole käyty sitä prosessia läpi eikä se siellä ole vielä hahmottunut (Puhemies koputtaa) eikä ole selvyyttä siitä, mitä britit loppujen lopuksi oikeasti haluavat. Pitäisikö tähän antaa pikkusen aikaa teidän mielestänne?

11.33 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä brexithän on aivan järkyttävä tapahtuma. En lähde yksityiskohtiin, mutta sen sanon, että tässä on yksi hyvä puoli. Ensimmäistä kertaa Suomen EU-jäsenyyden jälkeen selkeästi kerrotaan Suomen kansalaisille, kuinka tärkeä tämä EU on Suomelle. Tämähän on aivan ensimmäinen kerta. Nyt tämän jälkeen toivottavasti on laaja ymmärrys siitä, että EU on Suomelle erittäin tärkeä sekä turvallisuuspoliittisesti että taloudellisesti. Eli missä EU, siellä Suomen etu.

Pääministeri onnistui tässä omassa puheenvuorossaan varsin hyvin. Siinä oli hyvin selkeät nuotit sille, miten mennään eteenpäin. Kysyn samalla tavalla kuin edustaja Kaikkonen, kun tässä on uutta tietoa tästä turvallisuudesta, joka on nyt keskeinen osa Euroopan unionin toimintaa: miten on ymmärrettävä tämän päivän uutinen siitä, että Britannia ja USA tulevat olemaan meidän puolustusyhteistyökumppaneitamme (Puhemies koputtaa) puolustusministerin ilmoituksen mukaan? Jos tästä voitte hieman kertoa lisää.

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

11.35 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Brexit-tapahtumaketju voisi olla Shakespearen kynästä: johtajat vallanhimossaan ryhtyvät uhkapeliin, jonka seurauksia joutuvat kauhistumaan. Nyt on kuitenkin katsottava eteenpäin ja keskittyttävä tekemään asioita, jotka antavat ihmisille luottamusta tulevaisuuteen. Jopa presidentti Obama on varoittanut liian tiukasta talouskurista ja siitä, että se luo maaperää vihapopulismille. Tähän meidän pitää suhtautua vakavasti. Talouden tuloksia pitää kyetä jakamaan muillekin kuin sille kaikkein rikkaimmalle 1 prosentille, joka eniten on vaurastunut Euroopassa viime vuosikymmeninä. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että EU:n pitää toimia tehokkaammin veronkierron suitsimiseksi ja veroparatiisien panemiseksi kuriin. On kuitenkin virhe kuvitella, että yhteiskunta ja talous voisivat toimia oikeudenmukaisemmin, jos kukin kansallisvaltio yksin yrittäisi (Puhemies koputtaa) sinnitellä yhä kansainvälisempiä suur-yrityksiä ja myös sotilaallisesti pullistelevia naapureita vastaan.

11.36 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisin kuin edustaja Turunen, minä pidän tätä keskustelua erittäin hyvänä ja jopa melko yhtenäisenä täällä salissa tänään. Kansanäänestystä on kunnioitettava, ja EU:n on katsottava nyt peiliin. Ihmiset myös muualla kuin Briteissä ovat pettyneitä EU:n politiikkaan, ja EU tuntuu monesta olevan siellä jossain kaukana, mutta todellisuudessa EU on tässä ja nyt ja täällä. Minä peräänkuuluttaisin myös malttia Suomen hallitukselta. EU-maissa piiloudutaan usein EU:n taakse, EU-päätösten taakse kauas Brysseliin, niin myös meillä täällä Suomessa esimerkiksi sote-uudistus, jossa on perusteltu muun muassa yhtiöittämisvaadetta EU:n vaatimuksilla. Tämä on mielestäni vastuutonta politiikkaa pelotella nimenomaan EU:lla hallituksen omia ideologisia toimia. (Eduskunnasta: Hyvä!)

11.37 **Kaj Turunen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena edustaja Pekoselle: En missään tapauksessa arvostellut sitä, että keskustelua käydään. Keskusteluaahan toki pitää käydä, ja se on hyväksi, että keskustelua käydään, mutta lähinnä keskustelun tasossa siitä, saako ulkoministeri matkustaa Englantiin tai mitä hän on siellä sanonut tai muuta, hämmentyy perussuomalaisena kansanedustaja itsekkin siitä, mikä on perussuomalaisten kanta. Minun piti ihan googlettaa se täältä ja katsoa, mitä Soini on sanonut ulkomailla. Soini on sanonut ulkomailla siellä, että brexit on EU:lle katastrofi. Se oli tuo viimeinen otsikko tuolla. Tämän keskustelun taso on sen verran matala, kun täällä pyritään nyt, kun on suora lähetys, kansalaisille viestimään väärää viestiä. Ei näin pitäisi minun mielestäni toimia.

Mutta kysyn toiseen kertaan pääministeriltä: pitäisikö meidän Suomessa tarkistaa EU-strategiaa siltä osin, kun näyttää, että jotkut haluaisivat tiiviimpää integraatiota, niin kuin sosialidemokraatit ja vihreät, vai pitäisikö meidän (Puhemies koputtaa) hakea jotain uutta strategiaa?

11.38 **Seppo Kääriäinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri lopetti oman puheenvuoronsa suurin piirtein niin, että ei valiteta vaan vaikutetaan — ei valiteta vaan vaikutetaan. Minusta siihen lauseeseen kiteytyy erittäin paljon Suomen tulevaisuuden EU-politiikkaa ja se vastaa Suomen pitkää linjaa näissä isoissa asioissa: ei valiteta vaan vaikutetaan. Nythän Bratislavassa kokoontuu syyskuussa jälleen Euroopan johtoa, ja silloin kyllä Suomella pitää olla hyvin selvät sävelet siinä, mitkä ovat ne isot asiat, joissa nimenomaan pyrimme vaikuttamaan ja saamaan eteenpäin omia näkemyksiämme, jotka

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

myös vastaavat Euroopan etua. EU on turvallisuusyhteisö, nimenomaan se on sellainen, ja sitä näkökohtaa nyt on suuresti kyllä korostettava.

Toisekseen luin tämän strategiapaperin. Sen otsikko on jotenkin "vahvempi Eurooppa". Siinä korostetaan EU—Nato-yhteistyötä, ok, mutta hain kyllä myös sitä, millä tavalla EU haluaa uudelleen saada suhteet kuntoon Venäjään taikka toisinpäin. Tämä suunta on kuitenkin tärkeä koko Euroopan näkökulmasta katsottuna.

Viimeinen kommenttini: meille on tärkeää saada oma kotipesämme kuntoon, jotta pärjäämme Euroopassa ja maailmalla.

11.39 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei tarvitse käydä kuin Berliinin museossa, niin ymmärtää sen, minkä takia me tarvitsemme yhtenäistä Eurooppaa, yhtenäistä arvopohjaa. Kannattaa käydä kiertämässä, minkälainen on Euroopan hyytävä historia.

Mutta talousvaliokunnassa todellakin käsiteltiin moniakin asioita, ja ehkä se edellyttää uutta strategiaa. Yksi näkökulma oli se, että jos todellakin tämä brexit toteutuu ja investoinnit Briteissä alenevat, todennäköisesti he alentavat verotasoja ja yrittävät saada kilpailukykyä lisää. Se vaikuttaa niin, että meillä Suomen kilpailukyvyn täytyy olla todella hyvällä tasolla tai muuten tapahtuu heikkoja asioita täällä päin.

Toinen kysymys on: euroalue, ei-euroalue. Britit olivat kärkihahmoja tai kärkimaita ei-euroalueella, ja selvästi ei-euroalue heikkenee. Mitä tapahtuu kenties sitten niille ei-euromaille, jotka ovat EU:n jäseninä? Heidän vaikutusvaltansa pienenee. Tapahtuuko jotain liikettä, että tulee kenties uusia jäsenmaita euroalueeseen? Eli suurimpana kysymyksenä on se, tarvitaanko kenties Suomessa koko EU-strategian päivittämistä aika pian, (Puhemies koputtaa) koska tämä on aika suuri muutos.

11.41 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten ryhmänjohtaja Terho laati tässä äskeisessä puheenvuorossaan pitkän EU-syntilistan, jossa esiintyvät lähes kaikki EU:sta käytetyt stereotypiat, ennakkoluulot, ironia jopa traktoreita myöten. Syntyy vaikutelma, että maamme ulkoministeripuolue pitää tätä brexitiä ymmärrettävänä, suorastaan hyvänä asiana. Mutta mikä on sitten hallituspuolue perussuomalaisten kanta tähän, johtopäätös tästä tapahtuneesta, se jäi kyllä vielä epäselväksi. Pitäisikö Britannian tie olla myöskin Suomen tie? Ulkoministeri Soini sanoi Sky Newsin haastattelussa, että Suomessa käydään kansalaiskeskustelua kansanäänestyksestä "open and loud" — avoimesti ja äänekkäästi. Vai niin. (Eva Biaudet: Vain perussuomalaisten sisällä!) Ja pääministeri Sipilä: Kuinka monipäinen ulkopoliittinen kotka teidän hallituksenne oikeastaan on? Tällainen yksi-risti-kaksi-EU-politiikka ei nyt vaan enää menettele.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro edustaja Tuomioja ja sitten edustaja Terho.

11.42 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä brexit on tietysti iso asia, mutta sitä ei pidä liioitella, sitä pitää arvioida. Vaikutukset ovat erilaisia eri tahoille. Uskon, että Suomelle tämä ei ole niin iso asia, tästä ei ole niin suuria vaikutuksia, kunhan emme itse tässä hötkyile. Euroopan unioni selviää tästä kyllä. Ei tämä EU:ta kaada, mutta tämä on antanut tietysti niille lisää pontta, jotka haluavat kaataa Euroopan. Ja jos sitten sanotaan, että tämä on EU:lle katastrofi, niin se riippuu myöskin siitä, että on niitä,

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

jotka toivovat EU:lle katastrofia. Mutta suurimmat vaikutukset ovat Englannille, Yhdistyneelle kuningaskunnalle. Ja kun ottaa huomioon, että vaakalaudalla voi olla koko tämän maan yhtenäisyys, niin on selvää, että tästä tulee vielä paljon miettimistä englantilaisille, briteille, jotka tämän äänestystuloksen näin päättivät. Me kunnioitamme tätä äänestystulosta, mutta prosessi tulee olemaan pitkä, ja sen aikana meidän on kyllä myös toimittava niin, että annamme mahdollisuuden myös briteille (Puhemies koputtaa) uuteen harkintaan, jos he siihen haluavat päätyä.

11.43 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tehdäänpäs tämä nyt niin kristallinkirkkaaksi, että nekin, jotka haluavat käsittää väärin, käsittävät oikein. Perussuomalaisten ohjelmissa ei koskaan ole ollut EU:sta eroamista, ei koskaan, eikä ole nyt. Ei ole myöskään hallitusohjelmassa, jota me noudatamme. Tuliko selväksi? Jos joskus semmoisen linjan otamme, niin se on uusi linjaus. Me emme sulje sitä mahdollisuutta pois, etteikö joskus ole sellainen tilanne kuviteltavissa, missä Suomen kansallisen edun mukaisesti on harkita EU:sta eroamista tai ainakin kansanäänestyksen järjestämistä. (Välihuutoja) Ja pidän aika merkillisenä, että muut puolueet, tai ainakin monet täällä, tuntuvat sulkevan sen teoreettisenkin mahdollisuuden pois. (Eva Biaudet: Viestin vastaanottaja ei aina ole väärässä!)

Puhuin avauspuheenvuorossani tämmöisestä uskonnollisesta suhtautumisesta EU:hun. Muistutan niitakin, jotka suhtautuvat EU:hun uskonnollisesti — että sitä pitää kaikissa tilanteissa tukea riippumatta Suomen kansallisesta edusta — että Suomessa on myös uskonnonvapaus, niin kuin on sananvapaus (Välihuutoja) ja mielipiteenvapaus, eikä näitäkään vapauksia alisteta EU:n edessä. Jos pidätte äänestäjiä ylipäänsä liian kypsymättöminä päättämään Suomen EU-jäsenyydestä tai muista asioista, (Eduskunnasta: Kuka niin on sanonut?) niin voisitteko vielä täsmentää, kenen äänestäjiä tarkoittatte, (Puhemies koputtaa) omianneko vai muiden puolueiden? (Naurua)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro edustaja Salolainen, sitten edustaja Vanhanen ja sitten edustaja Lindtman.

11.44 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun olen seurannut tätä sisäistä brittikeskustelua nyt tämän brexit-kansanäänestyksen jälkeen, niin olen todennut, ettei ole mitenkään kirkossa kuulutettu se, että tämä brexit tapahtuu. Siellä on monia syitä, miksi tämä voi vielä muuttua. Ensinnäkin parlamentissa on suuri enemmistö, joka vastustaa brexitiä. Kansakunta jakautuisi kahteen osaan, ja myöskin puolueet ovat aivan sekaisin. On täysin mahdollista, että siellä vielä tapahtuu sellainen mullistus, joka estää tämän brexitin tapahtumisen. Seuratkaa nyt, miten se keskustelu siellä tapahtuu. Siellä on juridisia ja muita puolia, jotka täytyy ottaa huomioon.

11.45 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta muiden 27 jäsenmaan pitää toimia nyt yhtenäisesti myös suhteessa Britanniaan. He ovat tehneet kansanäänestyspäätöksen, ja kun he jättävät eroanomuksen, sen jälkeen edetään sen mukaan.

Tästä yhtenäisestä viestistä. Täällä on keskusteltu paljon ministeri Soinista, mutta tässä keskustelussa on tullut useampi puheenvuoro, jossa avattaisiin spekulatiota siitä, että perutaan tavalla tai toisella tämä irtautuminen. Minusta nyt pitää valita se linja, mikä oli pää-

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

ministerin puheessa ja myös Eurooppa-neuvoston päätelmissä: siellä ei avattu mahdollisuutta siihen, että lähdettäisiin venkoilemaan asiassa. Minä en usko, että se tekee hyvää. Toisekseen Suomen EU-jäsenyyden osalta ei ole epäselvää, mutta me tiedämme, että meillä on valtavan paljon kansalaisten keskuudessa myös kritiikkiä jäsenyyttä kohtaan. Sitä kritiikkiä ei vähennä se, että me täällä kovaan ääneen vaadimme uskontunnustusta EU-skeptikoilta. Meidän, jotka kannatamme EU-jäsenyyttä, selkeästi pitää kyetä perustelemaan tämä jäsenyys. (Välihuutoja)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän huomasin toisen hallituspuolueen edustajan, edustaja Zyskowiczin, haluavan vastauspuheenvuoron.

11.46 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minun mielestäni on kunnioitettava brittien kansanäänestystulosta ja unioni ei voi eikä saa lähteä venkoilemaan tai vaatimaan uutta kansanäänestystä. Tältä osin olen samaa mieltä edustaja Vanhasen kanssa. Mutta henkilökohtaisesti en usko, että brexit koskaan toteutuu. Tämä lähtee briteistä, ei unionista. Ajattelen, että poliittinen kehitys Britanniassa johtaa siihen, että hyvinkin seuraavissa vaaleissa esimerkiksi työväenpuolue voi ottaa ohjelmaansa sen, että jos se voittaa vaalit, se järjestää uuden kansanäänestyksen. Jos työväenpuolue voittaisi vaalit, sillä olisi täysi, legitiimi, oikeus ja mandaatti järjestää uusi kansanäänestys. Kun briteille on selvinnyt, mikä uhka leijuu koko valtakunnan hajoamisen yllä ja mitkä kaikki taloudelliset kielteiset vaikutukset voivat brexististä seurata, niin itse uskon siihen, että emme koskaan tule varsinaista brexitiä näkemään. (Paavo Arhinmäki: Toivottavasti työväenpuolue voittaa!)

11.47 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä brexit on aiheuttanut paljon epävarmuutta Euroopassa, ja pääministeri totesi aivan oikein, että on tärkeää, että tämä epävarmuuden aika olisi mahdollisimman lyhyt ja että nyt kaivataan selkeyttä. Jotta pienen maan, kuten Suomen, ääni kuuluu Euroopan unionissa, on tärkeää, että se viesti, joka täältä lähtee, on selkeä ja yhtenäinen. Ja, arvoisa puhemies, kyllä minä nyt vähän kaipaen selkeyttä lisää myös tähän hallituksen viestiin. On tärkeää, että Suomesta ei lähde ristiriitaisia viestejä maailmalle. Minä en kyllä nyt tämän keskustelun pohjalta ota selvää, mikä on hallituksen linja tai hallituksen käsitys esimerkiksi ulkoministerin toiminnasta. Aikaisemmin Sipilä totesi, että ulkoministeri käyttää kieltä, jota pitäisi välttää. Valtiovarainministeri Orpo totesi, että Soinin matka ei ollut Suomen edun mukaista. Soini sanoi, että hän ei ole tehnyt mitään väärää, ja Sipilä piti hyvänä, että Soini kävi Britanniassa. Ulkoministeri Soini, olitteko sopineet tästä matkasta? Oliko pääministeri tietoinen tästä teidän matkastanne, ja hyväksyykö pääministeri sen, että (Välihuutoja — Puhemies koputtaa) ulkoministeri antaa ristiriitaisia viestejä?

11.49 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Britannian kansanäänestys heijasti katkeruutta ja pettymystä, jota monet kansalaiset kokivat siellä. Tämä on nyt ajassa, ja se on nähty Hollannissa, Ranskassa ja jopa täällä Pohjolassa. Meillä poliitikoilla on suuri vastuu. Ellemme me kykene ensin hahmottamaan, mitä kansalaiset odottavat meiltä, toisaalta viestittämään, mikä on meidän mielestämme kaikkein parasta, niin riskinä on, että häviämme kisassa populistieja vastaan. Ulkoministeri Soini oli muutama päivä sitten MTV:n mukaan vähätellyt poliitikoiden valehtelua sanomalla, että vaalikampanjat ovat

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

aina vaalikampanjoita ja että se on median vastuulla, jos levittävät valheita. Haluan kysyä varmuuden vuoksi — nyt Soini voi olla median vahtina — oletteko te todella lausunut näin. Onko samantekevää, mitä me poliitikot puhumme eri kampanjoissa?

11.50 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että Suomi on tässä tilanteessa osa ratkaisua eikä itse osa ongelmaa. Tässä kun ministerit vakuuttelevat, että hallituksella on yksi linja, ja sen jälkeen kuuntelee puheenvuoroja, niin huomaa, että kyllä niiden sisällöt ovat aika erilaisia. Minä pidin ministeri Orpon linjaa muuten parhaana, mutta siinä oli vähän liikaa sitä talouskuria, voisi olla enemmän painotusta myös työllisyyden hoitoon. Mutta ei voi olla niin, että hallitus menee ensiksi huoneeseen sopimaan, että meillä on nyt tämä linja, ja sitten mennään eri maissa puhumaan hyvin eri sävyillä, koska ne puheet ovat tekoja. Minä haluan edelleenkin vastauksen siihen kysymykseen, onko Suomen hallitus nyt sitä mieltä, että vapaa liikkuvuus ja sisämarkkinat eivät olekaan paketti, vaan että Britannian kanssa voidaan neuvotella niin, että on pääsy sisämarkkinoille ilman vapaata liikkuvuutta. Ja jos ministeri Soini menee enemmän puoluejohtajana Isoon-Britanniaan ja sitten antaa kuitenkin ulkoministerinä ja varapääministerinä haastatteluja, joissa sanoo, että Suomessa on äänekkästä keskustelua EU-kansanäänestyksestä, niin onko se hallituksen linja? (Välihuutoja — Puhemies koputtaa) En minä näe mitään äänekkästä keskustelua muuta kuin Soinin linjasta, en EU-kansanäänestyksestä.

11.51 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällä viikolla perussuomalainen työministeri Jari Lindström toi julkisuuteen rajut leikkaukset työttömille työttömyysturvaan. Ymmärrän hyvin, että ulkoministeri, perussuomalaisten puheenjohtaja Timo Soini haluaa pyörittää ihan muuta sekavaa EU-keskustelua, ja osoittaa kritiikin siihen suuntaan, jotta unohdettaisiin nämä työttömiin kohdistuneet leikkaukset — itsetyytyväinen hymy ministeriaitiossa. Tämä on sellaista helppoheikkipolitiikkaa, jota tekevät Nigel Farage, Boris Johnson, Donald Trump. Ja kuin tätä alleviivatakseen ulkoministeri Soini vielä sanoi, että jos valheita levitetään vaalikampanjoissa, niin se on median tehtävä ne korjata, että se on tavallaan ihan ok, jos puhuu läpiä päähänsä. Tätä vasten peilaten kysynkin teiltä, kun te tittelillä varapääministeri brittimediassa sanoitte, että keskustelu Suomen EU-erosta on voimakasta ja äänekkästä: missä muualla tätä keskustelua käydään kuin ulkoministeri Soinin pään sisällä? (Välihuutoja — Puhemies koputtaa)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro edustaja Tuppurainen, sen jälkeen edustaja Biaudet, ja näiden viiden, kuuden oppositioedustajan puheenvuoron jälkeen toivon, että joku hallitusrintamasta — näköjään pääministeri — sitten vastaa. Nyt edustaja Tuppurainen.

11.52 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Euroopan unionin avulla voimme korjata monia epäkohtia. Voimme suitsia veroparatiisitaloutta, voimme hillitä ilmastonmuutosta, voimme ylläpitää rauhaa. Ei kai kukaan usko, että yksin pärjäisimme maailmassa paremmin? Mutta, puhemies, kansalaisten on voitava luottaa siihen, että maamme Eurooppa-politiikkaa hoidetaan hyvin. Kyse on meille suomalaisille elintärkeästä asiasta. Me olemme osa länttä, olemme EU:n ytimessä. Eurooppalaisen Suomen horjuttaminen ei meitä palvele.

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

On vähintään kyseenalaista, että ulkoministeri ja eurooppaministeri Timo Soini käy maailmalla avaamassa keskustelun maamme EU-jäsenyydestä. Näin ei maan etua ajeta. Tilanne muistuttaa ikävästi Cameronin kiemurtelua Isossa-Britanniassa, jossa koko kansanäänestyshanke oli yhden puolueen, Cameronin konservatiivien, sisäisen kipuilun seurausta. Toistuuko tämä sama kaava Suomessa, kun yhden hallituspuolueen omien sisäisten tarpeiden vuoksi täytyy avata kansanäänestyskeskustelu? Pääministeri Juha Sipilä, on teidän vastuullanne tehdä selväksi, että tämä ei ole Suomen tie.

11.54 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todellakin tärkeää, että opimme siitä keskustelusta, mitä Briteissä on käyty: on yksinkertaistettu brexit-keskustelu, fokuoitu asioihin, kuten maahanmuuttoon ja pakolaistilanteeseen, siksi, että äärioikeistolaiset ja ulkomaalaisvastaiset poliitikot onnistuivat kääntämään syyllistävät katseet pois itsestään ja määrätietoisesti loivat viholliskuvaa ulkomaalaisista. Samaa tapahtuu Suomessa riippumatta tulijoiden lukumäärästä tai moninaisuudesta. Ihmisoikeuksien halveksunta, vihapuhe, rasismien ja naisvihailmiöiden röyhkeämpi ote jopa etabloituneissa poliittisissa liikkeissä tekevät meistä jokaisesta naisesta ja vähemmistöön kuuluvasta potentiaalisen väkivallan ja väkivaltaisen häirinnän uhrin.

Vapaan liikkuvuuden turvaaminen on keskeinen, suuri EU-vapaus, joka lisää luottamusta ja keskinäisiä suhteitamme Euroopassa. Sen takia Suomen hallituksen nyt yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa pitäisi aktiivisesti ryhtyä rakentamaan EU:sta tekijää, jossa nimenomaan syvennetään pohjoismaisia arvoja yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta muun muassa liittymällä (Puhemies koputtaa) Istanbulin sopimukseen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pääministeri, 2 minuuttia.

11.55 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Muutama kysymyksiin vastauksia.

Ensinnäkin edustaja Virolainen nosti esiin tämän, miten puhumme EU:sta. Se on äärimmäisen tärkeää. Meidän pitää toisaalta sallia kritiikki, kritisoida itsekin, korjata asioita, vaikuttaa niihin. Mutta se, että pistämme EU:n syyksi sellaista, mikä ei ole EU:n syytä, on tärkeää erottaa tästä keskustelusta.

Edustaja Niinistö nosti esille näitä brexitin kustannuksia. EKP:n arvio tuolla Eurooppa-neuvostossa oli, että tämä vaikuttaisi 0,3—0,5 prosenttiyksikköä bruttokansantuotteeseen euroalueella per vuosi ehkä kahden vuoden ajan riippuen siitä, miten kauan tämä kestää. Kertavaikutushan oli jopa 2 000 miljardia dollaria tuonne markkinoille.

Sitten kertaan vielä tämän Suomen ja EU:n mandaatin ja tämän neuvotteluprosessin. Ensinnäkin tämä on hallituksen ilmoitus, mikä tässä tuli. Se on hallituspuolueiden yhteinen ilmoitus. Se on meidän kantamme, minkä kerroin tämän keskustelun aluksi. Sovimme, että EU27-maat määrittelevät syyskuussa suuntaviivat tälle neuvotteluprosessille. Komissiolla on asiantuntemus sitten käydä näitä neuvotteluja, ja parlamentti tekee sitten lopullisen hyväksynnän. Näitä on linjattu yhdellä lauseella, ja se lause kuuluu näin: "Sisämarkkinoille pääsy edellyttää kaikkien neljän vapauden hyväksymistä." Tämä on aivan selkeä linjaus, jonka myöskin Suomi on hyväksynyt.

Edustaja Henriksson, ei todellakaan kukaan tuolla kokouksessa kyseenalaistanut Suomen linjaa, ei kukaan. Minulle ei tullut yhtään ainoaa viestiä, ei yhtään ainoaa puhelua sii-

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

tä, että Suomen linja olisi tässä jotenkin epäselvä. (Paavo Arhinmäen välihuuto) — Ei myöskään kokouksen jälkeen.

UK-neuvottelujen lopputulos on meille kaikille tärkeä — Suomelle, EU:lle, Isolle-Britannialle — ja mitään näpdyttämisen henkeä ei saa olla näissä keskusteluissa, vaan meidän pitää luoda (Puhemies koputtaa) mahdollisimman hyvä suhde unionin kanssa. Niin kuin tuossa puheessani sanoin, jokainen murroskohta on myöskin mahdollisuus ja hyvässä kunnossa oleva Suomi pystyy vaikuttamaan myöskin EU:n suuntaan (Puhemies koputtaa) tulevaisuuden neuvotteluissa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Orpo, 2 minuuttia.

11.58 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä oli tänään aamulla trion kokous, jossa hyväksyttiin tämä hallituksen ilmoitus. Hallituksella on selkeä Eurooppa-poliittinen kanta, selkeä kanta brexitiin. Se on tänään pääministerin ilmoituksella eduskunnalle annettu, ja siihen voi olla tyytyväinen.

Mutta palaan vielä siihen, että kyllä me tarvitsemme ennen kaikkea nyt vakautta: vakautta Eurooppaan, vakautta Suomeen. Siinä on kyse turvallisuudesta ja, edustaja Niinistö, kyllä taloudesta, mutta turvallisuus ja toimiva talous ovat perusta työllisyydelle ja Suomen turvallisuudelle ja hyvinvoinnille.

Kolme asiaa, kolme pointtia, me tarvitsemme: (Eduskunnasta: No niin!) Britannialle selkeän polun omassa prosessissaan. Me tarvitsemme EU27:lle selkeän oman eteenpäinmenostrategian, koska me emme voi jäädä tämän brexitin panttivangeiksi, vaan meidän pitää jatkaa eteenpäin, ottaa huomioon — kolmas asia — se viesti, joka Britannian kansalta on tullut. Se täytyy ottaa vakavasti huomioon ja kehittää Euroopan unionia paremmaksi, jotta se lunastaa kansalaisten keskuudessa paikkansa ja hyväksyttävyytensä. Tämä pitää ottaa vakavasti, se on selvä asia.

Mutta hyvät edustajat, Suomi ja Euroopan unioni ovat niin vakavassa paikassa, että kyllä meidän täytyisi, kun me puhumme Euroopan unionista, meidän jäsenyydestämme siellä, joka on siis perustuslaissamme, etsiä niitä asioita, jotka yhdistävät meitä tänä päivänä, ei niitä asioita, jotka meitä erottavat. Tämä on täysin välttämätöntä. Tämä on Suomen, isänmaan, etu.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ulkoministeri Soini, 2 minuuttia.

11.59 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni on erittäin tärkeää, että me pidämme hyvät suhteet Britanniaan. Siihen on kolme pointtia. Ensimmäinen on se, että se on suurin sotilasmahti EU:ssa. Toinen pointti on, että se on toiseksi suurin talous Euroopan unionissa. Kolmas pointti on, että se on toiseksi suurin nettomaksaja Euroopan unionissa. On aivan käsittämätöntä väheksyä Britannian roolia ja tätä merkittävyyttä, joka siihen liittyy. Mielestäni on tärkeää antaa Britannialle viesti Brysselistä, Suomesta, Lontoosta, mistä vain, että Suomi on Britannian ystävä, me haluamme kauppaa, me haluamme vaurautta, me haluamme yhteistyötä, me emme haudo kostoa, me emme ole katkeria, me emme halua revanssia. Tämä on kaikkien etu. Tämä on se koko ydin, miksi näitä asioita tehdään ja miksi näitä keskusteluja käydään.

Arvoisa puhemies! Myöskin olen keskustellut toistakymmentä puhelua eri maiden ulkoministerien kanssa. Kaikilla meillä on se tavoite, että tästä varmasti sinänsä kipeästä erosta

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

huolimatta — joka käsitykseni mukaan kyllä toteutuu, koska esimerkiksi molemmat johtavat konservatiivipuolueen ehdokkaat Theresa May ja Michael Gove ovat sanoneet, että tätä noudatetaan — on hyvin tärkeää, että kaikki maat suhtautuvat Britanniaan asiallisesti ja neuvottelut käydään sitten aikanaan yhteisesti.

Mutta vielä haluan sanoa, jotta ei faktoista puutu, että mitään neuvotteluprosessia ei ole ennen kuin Britannia aktivoi tämän 50 artiklan. Toinen asia on sitten se, että tällä hetkellä Britannia on täysivaltainen (Puhemies koputtaa) EU:n jäsen kaikkine oikeuksineen ja velvollisuuksineen. Myös toista EU-maata, tässä tapauksessa Britanniaa, pitää kunnioittaa eikä lähteä sitä kritisoimaan perusteettomasti. (Eduskunnasta: Kyllä vai ei?)

12.02 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tässä brexit-äänestyksen jälkeen Euroopan unionin on syytä myös pysähtyä miettimään sitä, ovatko Euroopan poliittiset päättäjät ja eurooppalaiset kansalaiset erkaantuneet toisistaan. Kun tätä miettii, niin väkisin tulee sellaiseen tulokseen, että osittain ehkä näin on myös käynyt. Jos ajattelee vaikka näitä niin sanottuja viiden presidentin esityksiä fiskaaliunionista ja niin edelleen, minulla on sellainen tunne, että tähän ei ole kansalaisten tukea täällä Euroopan unionin jäsenmaissa, ja sen takia nyt on syytä pysähtyä myös Euroopassa miettimään, mihin suuntaan unionia kehitetään. Minusta oli erittäin hyvä kuulla pääministerin ilmoitus, jossa oli Suomella selkeä suunta: olemme unionin jäsenmaa, meillä ei ole suunnitteilla kansanäänestystä, ja Suomi on rakentava voima Euroopan unionissa. Nyt kun Euroopan unionia kehitetään, Suomen on syytä olla rakentamassa unionia ja miettiä myös Suomen etua siellä eikä lähteä (Puhemies koputtaa) horjuttamaan niitä rakenteita.

12.03 Susanna Huovinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen paikka on Euroopan unionissa, ja myös maanosamme tarvitsee kipeästi unionia. On tärkeää, että tässä keskustelussa on useampaan otteeseen muistutettu myös historiasta: kuten pääministeri sanoi, hyytävä historia todellakin on varoittava esimerkki kansallistunteeseen vetoamisesta. Niin Euroopassa kuin eri valtioissakin pitäisi myös ymmärtää, ettei näihin monimutkaisiin ja vaikeisiin kysymyksiin ole mitään hokkuspokkusratkaisuja olemassa, ei täällä Suomessa eikä myöskään Euroopan unionissa. Me olemme EU:ssa onnistuneet monessa: kuluttajansuoja, ilmastokysymykset, ympäristökysymykset. Olemmeko onnistuneet viestimään näistä kansalaisille, kuuluu kysymys.

Mutta pääministeri, olin pettynyt siitä, että olisi ollut hyvä saada teiltä äsken vastaus siihen, mitä mieltä olette siitä, että ulkoministeri on todellakin todennut Suomessa käytävän voimakasta keskustelua EU-jäsenyydestä. Edistääkö tämä mielestänne Suomen selkeää linjaa? Täällä äsken ovat edustajat Kaikkonen ja Salolainen nostaneet esille myös puolustusministeri Niinistön linjan, josta ulkoasiainvaliokunnalle kukaan ei ole kertonut mitään.

12.04 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyky itsekritiikkiin on politiikassa tärkeää, ja kiitän pääministeriä siitä, että totesitte, ettei kansallisen tason epäonnistuneista päätöksistä voi syyttää EU:ta. EU:n syyttäminen ei auta silloin, jos kansalaisilla on tunne, etteivät he saakaan sellaista politiikkaa kuin vaaleissa poliitikot ovat luvanneet. Esimerkiksi riittävät työllisyysmäärärahat ovat edelleen Suomen hallituksen vastuulla, vaikka EU-maa olemmekin.

Kaikissa EU-jäsenmaissa on tarpeellista käynnistää avoin pohdinta siitä, minkälainen on EU:n tulevaisuus, ja talous ja turvallisuus ovat tässä keskustelussa varmasti tärkeitä pu-

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

heenaiheita. Kuitenkaan emme saa sivuuttaa puheenaiheina eriarvoisuutta, köyhyyden vähentämistä, työpaikkojen lisäämistä. Ne ovat niitä asioita, jotka EU-kansalaisia kaikkein eniten tällä hetkellä huolettavat. Eriarvoisuuteen pitää puuttua. Samoin pitää panostaa EU:ssa sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen ja siihen, että kaikille ihmisille olisi töitä.

12.05 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen on tässä tilanteessa sekä talouden että turvallisuuden nimissä toimittava maltillisesti ja ratkaisuhakuisesti, niin kuin aina olemme toimineet sekä EU:n päätöksenteossa että kahdenkeskisissä toimitissa Britannian kanssa. Britannia on Suomelle tärkeä kauppakumppani. Maaliskuussa 4 prosenttia ulkomaankaupastamme tehtiin Britannian kanssa. Mutta millään kansanäänestyksellä Britannia ei katoa kartalta eivätkä sen 65 miljoonan kansan tarpeet esimerkiksi suomalaista paperia, pahvia, vaneria tai sahatavaraa kohtaan katoa ja poistu. Tätä tilannetta on siinä mielessä turha dramatisoida. Edelleen Britannia on meille tärkeä kumppani sekä kaupassa että turvallisuudessa. Kysyisin pääministeriltä sitä, onko EU:n päämiesten kesken avattu keskustelu siitä, että EU-organisaatiota ja sen budjettia sopeutetaan, mikäli Britannia erkanee EU:sta.

12.06 Ari Jalonon ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siitä pitää oikeastaan lähteä, että kansan tahtoa pitää noudattaa, ja näin ollen oletettavaa on, että brexit tapahtuu. Silloin on aloitettava ne neuvottelut, ja jos niissä noudatetaan Suomen hallituksen erinomaista linjaa, niin moni EU:n ongelma poistuu. Jos kuitenkin näin ei tapahdu, onko taloudellisesta puolesta mitään arviota tällä hetkellä, kuinka paljon jäsenmaksu tulee nousemaan? Toisaalta jos tämä jäsenmaksu nousee muillakin mailla, niin se voi käynnistää ketjureaktion erosta, joten kysyn: vastaako meidän EU-strategiamme nyt tätä mahdollista muuttuvaa tilannetta, ja tulisiko se päivittää tähän ketjureaktioonkin nähden?

12.07 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Europarlamentaarikon Timo Soini kuului aikanaan Nigel Faragen johtamaan ryhmään. Soini muisteli blogissaan 5.5.2013 ystävyttään ja yhteistyötä Faragen kanssa. Lainausta: "Pentele, kyllä minulla on välistä ikävä yhteisiä raatokärpäsilallisia Strassburgissa." Tuo Soinin oma värikäs ilmaus tulee kyllä mieleen Soinin ja hänen puolueensa toiminnasta kansanäänestyksen jälkeen. Nuorisojärjestö ei montaa päivää odottanut vaatiessaan Suomen EU-eroa. Soini malttoi odottaa viikon, ennen kuin lähti tapaamaan "sidosryhmiään". Tapasitteko siis UKIPin edustajia, vastatkaa? Pääministeri edustaa perinteistä EU-linjaa. Kuitenkin sen vastaisesti Suomi vaati viime kesänä grexitiä eli euroalueen hajottamista, ja nyt ministeri Soini vaikuttaa tyytyväiseltä brexitiin. Kumpi on Suomen linja? Onko Suomi EU:ssa rakentaja (Puhemies koputtaa) vai raatokärpänen?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro minuutin verran tai oikeastaan puheenvuoro tai vastaus, kuinka vain, ministeri Soini.

12.09 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvä, että te, edustaja Harakka, otitte tämän esiin, koska te olette esittäneet julkisuudessa virheellistä tietoa siitä, että tapaisin Nigel Faragen. Siitä löytyy selvät näytöt. En ole tavannut Nigel Faragea enkä yhtäkään UKIPin jäsentä, ja jos siviilihenkilönä heidät tapaisin, niin, totta kai, silloin meillä on vapaus tavata keitä tahansa. Ei se vie ministeriltä ihmisoi-

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

keuksia, että tapaa joitain ihmisiä. Ulkoministerinä tuolla matkalla en tavannut. Ja toivon, että te, edustaja Harakka, joka olette tätä vihjaillut, nyt kerrotte, miksi oletitte, että minä taisin Nigel Faragen, kun ei minulla sellaista aikomusta itsellenikään ollut.

12.09 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa ministeri Soini, nyt annoitte kyllä väärää todistusta, sillä en ole väittänyt teidän tapaavan Faragea enkä UKIPin edustajia, vaan kysyin, mitä nämä teidän sidosryhmänne tarkoittavat, kun ennenkuulumattomasti Suomen valtion ulkopoliitikasta vastaava ministeri ei kerro, keitä hän aikoo tavata tässä äärimmäisen herkässä ja vaarallisessa tilanteessa. Hän tekeytyy yksityishenkilöksi, jota hän ei koskaan ole. Ei yksityishenkilö anna Sky Newsille haastattelua (Puhemies koputtaa) varapääministerin ominaisuudessa.

12.10 Tapani Tölli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, niin kuin tässä keskustelussa on tullut esille, että meidän viestimme on yhtenäinen, ja tätä ulkoministeri Soinin lausuntoa on nyt käsitelty aika perusteellisesti. Minusta näyttää siltä, että keskeinen osa opposition käyttämistä puheenvuoroista haluaa korostaa eroja eikä osoittaa, miten me olemme yhtenäisiä. (Eduskunnasta: Juuri näin!) Ei nyt ole aika kärjistää eikä esittää tahallisia väärinkäsityksiä, vaan nyt on aika yhtenäiseen viestiin. Minusta pääministerin ilmoituksessa tämä viesti tuli hyvin selkeästi, yhtenäisesti. Meillä on kehittynyt poikkeuksellisen hyväksi kyky tulkita väärin toisen lausuntoja ja tehdä siitä mörkö ja sitä sitten puolustaa. Hyvät kollegat, kyllä meidän täytyy kehittää tätä keskustelukulttuuria, että me saamme näitä asioita yhdessä eteenpäin. Nyt on niin isoista asioista kysymys, että ei kannata eroja kärjistää vaan hakea yhtenäisyyttä.

12.11 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni ei ole mitään yllättävää siinä, että puheenjohtaja Soinin kannoissa on epäselvyyttä. En usko, että kukaan pitkään aikaan on ollut selvillä siitä, mitä mieltä perussuomalaiset ovat EU:sta, eurosta tai Natosta. Mutta on tietenkin täysin kestävätilanne, että Suomen ulkopoliittinen linja on epäselvä. Ja kun edustaja Terho tässä pystyi suoraan linjaamaan, että perussuomalaiset eivät aja Suomen EU-eroa, niin miksi siihen ei pystynyt puheenjohtaja Soini omassa puheenvuorossaan?

Sitten, mitä tulee ministeri Orpon puheenvuoroon vasemmistoliiton talouspoliittisista kannoista, se oli mielestäni hämmäntävän huono tuoreelta valtiovarainministeriltä. On surullista, että presidentti Obama ymmärtää Euroopan talousongelmia paremmin kuin eurooppalaiset päättäjät. Eurooppa tarvitsee julkisinvestointeja, me tarvitsemme työllisyyttä, ja tässä suhteessa tämä raha- ja finanssipolitiikan erottaminen, mitä rahaliitossa on tehty, ei ole ollut toimiva ratkaisu. Yhtä lailla vasemmistoliitto haluaa suitsia finanssikeinottelua, me haluamme suitsia veroparatiisitaloutta, jotta emme päädy sellaiseen tilanteeseen, jossa valtiot joutuvat velkaantumaan (Puhemies koputtaa) pelastaakseen ongelmiin joutuneita pankkeja.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Orpo, maks minuutti paikalta.

12.12 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Paljon on vettä Aurajoessa virrannut, että vasemmistoliitto kehuu Yhdysvaltain taloutta ja

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

sen talousoppeja. (Naurua) Meidän kannattaisi todellakin porukalla katsoa, millä tavalla kehittynyt markkinatalous toimii, miten se dynamiikka saadaan aikaan ja mistä saadaan talouskasvua. Siinä on paljon opeteltavaa. Toivon, että käytätte kesän hyvin tähän asiaan, kun syksyllä tapaamme. (Naurua)

12.13 Pentti Oinonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Edustaja Harakka, minäpä tiedän, keitä Soini on tavannut Britanniassa käydessään: hotellin hovimestarin, tarjoilijan sekä taksikuskin — ainakin nämä se on tavannut siellä.

Mutta itse asiaan. Suomi on EU-jäsenyytensä aikana tukenut Britannian jäsenmaksuvelpotuksia yli 2 miljardilla eurolla, siis yli 2 miljardilla eurolla. Tällä valtavalla summalla olisi saatu koko Suomen tiestön korjausvelka kuitattua pois tai vaihtoehtoisesti sadat viljelijät olisivat voineet jatkaa toimintaansa lopettamisen sijaan, (Välihuutoja) jos pieni osakin kyseisistä miljardeista olisi suunnattu viljelijätukiin. (Paavo Arhinmäki: Pitääkö paikansa, valtiovarainministeri Orpo?) Eikä tässä vielä kaikki. Vihreät olisivat saaneet tällä summalla lunastettua lähes kaikki Suomen suot rupisammakkojen kutupaikoiksi. (Naurua)

12.14 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta voi yhtyä edustaja Töllin puheenvuoroon: hallituksen linjahan on täysin selvä. Oppositio yrittää tätä viestiä täällä värittää tavalla, joka ei ole oikein. Me todella elämme globaalia rakennemuutosta, jossa tarvitaan kansainvälistä yhteistyötä enemmän kuin koskaan. Näyttää, että maailmalla politiikassa on paljon nyt mielipiteitä, vähän tietoa, paljon retoriikkaa, vähän faktaa, ja meidän ei kannata tähän lähteä, että ihmisiä lähdetään harhauttamaan tässä globaalissa rakennemuutoksessa.

Todella, lyhyesti vielä, tässä on meillä momentum myöskin uudistaa nyt Euroopan unionia. Siellä ehkä eletään joskus, siellä Brysselissä, Luxemburgissa — itsekin olen siellä elänyt — vähän kuplassa, ja sen takia meille on tärkeätä, että nyt uudistamme EU:ta käytännönläheisemmäksi, paremmin päätöksiä toimeenpanevaksi, paremmin omia sääntöjään noudattavaksi ja vähemmän byrokraattiseksi. Olen ymmärtänyt, että pääministeri on tässä vahvasti liikkeellä, joten ei kuin virtaa vaan.

12.15 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Edustaja Terho tässä sanoi, että EU-ero ei ole perussuomalaisten linja. Näitten välihuutojen perusteella se on ainakin osalle ryhmästä epäselvää. Olisikohan iltakoulun paikka näiltä osin? Missä EU, siellä Suomen etu — se oli hyvä lause, ja toivon, että ministeri Soini laittaa sen korvan taakse. Mutta mistä sitten on kummunnut tämä epäselvyys, josta tässä on keskusteltu? Olisikohan se syntynyt siitä, että ei haluttu etukäteen kertoa, ketä tavattiin tällä Ison-Britannian matkalla, ihan niin kuin edustaja Harakka tuossa kertoi? (Pentti Oinonen: Minähän kerroin jo!) Olisikohan se syntynyt siitä, että lähdettiin puheenjohtajana mutta esiinnyttiin varapääministerinä? Olisikohan syntynyt siitä, että sekä valtiovarainministeri että pääministeri katsoivat ulkoministerin lausuntojen takia tarpeelliseksi selventää Suomen linjaa? Kiitän teitä siitä.

Hallituksen tulee puhua yhdellä äänellä. Vaalit käydään aikanaan, emmekä kaipaa siihen liittyviä irtiottoja tänään. Itse en kaipaa niitä silloinkaan, mutta ymmärrän, jos jollakin on pieni hermostus päällä. Hallitusvastuu on kuitenkin nimenomaan sitä, (Puhemies koputtaa) vastuuta. Sen soisin koko hallituksen ymmärtävän.

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

12.16 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Soinin sampa-panjamatkasta on riittävästi tänään jo puhuttu nähdäkseni. (Eduskunnasta: Ihan liikaa!) Mutta nyt jos koskaan täytyy puhua siitä, miten EU:n kautta voidaan paremmin tukea ihmisten hyvinvointia EU:n perustehtävien eli rauhan ja vakauden rinnalla. EU:n sosiaalisen pilarin kehittäminen on jäänyt tähän mennessä valitettavasti juhlapuheiden tasolle. Kun tänään on puhuttu paljon siitä, että ei pidä valittaa vaan pitää vaikuttaa, niin kysynkin pääministeri Sipilältä: miten Suomi osaltaan on edistämässä EU:n sosiaalisen pilarin toteutumista?

12.17 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Miksi täällä perätään hallitukselta sitä, millä mandaatilla se puhuu ja toimii? Juuri sen vuoksi, että hallitus toimii eduskunnan luottamuksen varassa, ja erityisenä kuviona Suomessa on se, että suuri valiokunta toimii Euroopan unioni -valiokuntana. Itse toivoisin, että täällä isossa salissa käydään enemmän näitä keskusteluja, ja sen takia mietinkin sitä, että kun Euroopan unionia monesti kritisoidaan avoimuuden puutteesta ja demokraattisuuden puutteesta, me voimme itse tässä asiassa tehdä paljon. Ministeri Soini sanoi, että hän voi tulla kertomaan meille suureen valiokuntaan. Toinen perussuomalaisen edustaja sanoi, että nämä asiat pitää käsitellä talousvaliokunnassa. Miksi suljettujen ovien takana, miksei täällä, missä kansalaiset näkevät ja saavat osallistua tätä kautta keskusteluun? Itse toivon, että käytämme avoimuutta, demokraattisuutta erityisesti silloin, kun puhumme Euroopan unionin päätöksenteosta (Puhemies koputtaa) ja sen kehittämisestä.

12.18 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntuu olevan turbulenttia niin salissa kuin salin ulkopuolellakin.

Arvoisa puhemies! Suomi elää viennistä, ja varsinkin metsäteollisuus on siellä sektorilla veturina. Yksi kymmenesosa Suomen viennistä tällä hetkellä menee Britanniaan, ja on paljon tällä hetkellä yrityksiä, jotka miettivät, kannattaako jatkossa Britanniaan investoida ja miten kauppasuhteet sinne jatkossa kehittyvät. Haluaisin kysyä hallitukselta, onko yhteistä politiikkaa tässä. Onko dialogia käyty nyt näitten suurten vientiyrityksien kanssa, jotta nekin jatkossa tietävät, mitä tulee tapahtumaan? Tuleeko Suomi käymään mahdollisesti kahdenvälisiä keskusteluja Britannian kanssa, mennäänkö EU:n kanssa yhdessä ja niin poispäin? Toivoisin, että kävisitte myös dialogia näitten suuryritysten kanssa, joita Suomessa on ja jotka jatkossa vievät mahdollisesti tuotteita vielä sitten eteenpäin Britanniaan.

12.19 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen arvostanut ministeri Orpoa sisäministerinä erittäin paljon ja toivon, että pystyn arvostamaan myös tuoreena valtiovarainministerinä, mutta tämä toive sai kyllä kolhun kahdessakin puheenvuorossa tänään. Edustaja Anderssonin hyvän puheenvuoron, jossa analysoitiin Euroopan unionin harjoittamaa talouspolitiikkaa ja sen seurauksia eurooppalaisille ja sitä, että presidentti Obamakin on nyt ehdottanut, että olisi syytä harkita talouspolitiikan suunnanmuutosta, te kiittasitte hyvin helppoheikkimäisesti velalla pelottelulla, samanlaisella asioiden yksinkertaistamisella, mitä varmasti tapahtui Britanniassa kansanäänestyksen ympärillä. Tämä ei ole vastuullista toimintaa. Oletteko todella sitä mieltä, että finanssikriisin jälkeen harjoitettu talouspolitiikka Euroopassa kokonaisuudessaan, joka on vienyt kymmeniä miljoonia ihmisiä köyhyyteen, työttömyyteen ja toivottomuuteen, on ollut sitä loistavaa, oikeaa talouspolitiikkaa, johon ei saisi kohdistua kritiikkiä ja suunnanmuutosvaatimuksia?

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

12.20 **Sampo Terho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että linjamme on nyt sitten selvinnyt, kun sitä niin monta kertaa täytyy kysyä. Ja se on myös mukava huomata, että nyt on saatu tämä Soinin matka käsiteltyä riittävällä tarkkuudella. Tuntuu siltä, että brexitin ankarin seuraus oli opposition mielestä Soinin matka Lontooseen, tämä oli kaikkein vakavin.

Nyt meidän täytyy katsoa sitä, mikä on oleellista. Tahallinen hämmäntäminen ja väärinymmärrys eivät edistä mitään, ei varsinkaan meidän EU:mme tulevaisuutta, joka nyt on vaakalaudalla. EU:n suunta ja Suomen asenne, ne ovat nyt ne tärkeät kysymykset tässä keskustelussa. Voimmeko vielä tämän loppuajan keskittyä siihen? Siitä avaan keskustelun sillä asenteella, että meidän täytyy löytää tämä EU:n uudistaminen, joka tapahtuu nimenomaan luottamuksen kautta, kansalaisten luottamuksen, jäsenmaiden keskinäisen luottamuksen, EU-instituutioiden legitimitietin hankkimisen kautta. Vain sitä tietä voi EU uudistua kohti sitä suuntaa, mitä me kaikki toivomme: tehokkaaksi, kansalaisia lähellä olevaksi. (Puhemies koputtaa) Ylimielisyys ei vie eteenpäin vaan kansalaisten luottamus.

12.21 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lontoon Cityn finanssisektori on 8 prosenttia Britannian bkt:stä. Lukuisat kansainväliset pankit ovat jo ilmoittaneet harkitsevansa toimintojen siirtämistä pois Britanniasta. Goldman Sachs ilmoitti mahdollisuuden 6 500 työpaikan siirtoon, J.P. Morgan 4 000 työpaikkaa ja Morgan Stanley 1 000 työpaikkaa. Myös isojen kansainvälisten firmojen pääkonttorit ovat ilmaisseet pohdintansa niiden sijoittamisesta uudelleen, kuten Vodafone, joka työllistää briteissä 13 000 työntekijää. EU-ero ei tuo työpaikkoja takaisin, vaan pikemminkin se voi niitä viedä.

EU:n on mentävä kuitenkin itseensä, miten ja mistä tällainen kritiikki sitä kohtaan johtuu. EU:n legitimitietti, hyväksyttävyyden kansalaisten silmissä on heikkoa, jos EU jatkuvasti suoltaa nippeleihin kohdistuvaa lainsäädäntöä. Epädemokraattisuus ja byrokraattisuus ovat asioita, joiden EU:ssa täytyy muuttua. Kysynkin hallitukselta, miten Suomi saa viestinsä nyt parhaiten perille, kun EU:ta täytyy kehittää, (Puhemies koputtaa) ja miten byrokraattisuutta saadaan... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

12.23 **Maria Tolppanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa on tänään vaadittu medialta jonkinlaisia toimia siihen, mitä se on kirjoittanut tai mitä se on tehnyt. Se on ennenkuulumatonta maassa, missä kunnioitetaan sananvapautta ja lehdistönvapautta. Niinpä tässä sitten kysynkin ministeri Soinilta: onko nyt ollut oikein, kun lehdistö on kirjoittanut siten, että te olette sanonut, että te olette ollut Britanniassa puolueen puheenjohtajana? Pääministeri Sipilä, tähän jatkokysymys: Miksi te lähetätte puolueen puheenjohtajan hoitamaan ulkopoliittisia asioita (Pia Viitanen: Hyvä kysymys!) ja tuomaan terveiset sieltä tänne? Miksi te ette lähetä ulkoministeriä hoitamaan ulkopoliittisia asioita ja kertomaan sitä, mitä brexitissä Englannissa tapahtuu?

12.23 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Brexit on vakava asia. Sen vaikutuksia ei vielä tiedetä, voidaan vain ounastella, mitä tulee tapahtumaan, jos se loppujen lopuksi toteutuu. Olen arvostamani edustaja Töllin kanssa samaa mieltä siitä, että näissä olosuhteissa, erityisesti ottaen huomioon meidän kansainvälinen tilanteemme, on hyvä, että Suomessa on yhtenäinen ja yhdessä muodostettu kanta, käsitys. Mutta siitä en ole samaa mieltä edustaja Töllin kanssa, että ikään kuin tämä keskustelu nyt ministeri Soi-

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

nin lausumista ja toteamuksista eri puolilla ja hallituksen linjasta olisi ollut turhaa. Kyllä on tärkeää se, että nostetaan esille, että hallituksen sisällä on tällä hetkellä ainakin kahta, jos ei kolmea, erilaista linjaa siitä, miten tätä tilannetta pitää hahmottaa. Minulle jää nyt tämän keskustelun jälkeen vielä edelleen epäselväksi se, onko hallitus yhtenäinen, kolme hallituspuolueen puheenjohtajaa yhtenäisesti viemässä eteenpäin Suomen etua Euroopan unionin ja brexitin yhteydessä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä oppositiorhymistä edustajille Niinistö ja Räsänen puheenvuorot. Ja sen jälkeen otamme ministeripuheenvuorot, ainakin pääministeri, valtiovarainministeri, ulkoministeri ja elinkeinoministeri, jokaiselle nyt vain sitten 1 minuutti.

12.25 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä ainakin minua tässä motivoi se, että on vakava huoli siitä, miten Suomi voi osaltaan tässä tilanteessa varmistaa, että Euroopan yhteinen tulevaisuus olisi mahdollisimman hyvä ja saataisiin vakaus palautettua Euroopan tulevaisuuteen, meidän tavallisten ihmisten arkeen, työllisyyteen ja toimeentuloon. Sen takia tätä keskustelua käydään, että pitää tulla yhtenäinen viesti.

Brexit on kyllä siinä mielessä hyvin silmiä avaava, että sitä kautta me voimme myös pohtia niitä ongelmia, mitä EU:ssa on. Niitä motiiveja, millä ihmiset ovat Britanniassa äänestäneet EU-jäsenyyttä vastaan, ovat olleet tähän pinnalliseen keskusteluun ja EU:n hyötyihin ja suoranaisiin valheisiin liittyvät asiat, se, että EU:hun menevä raha voitaisiin suoraan palauttaa johonkin muuhun. Mutta siellä on myös ollut taustalla huoli ihmisten ulkopuolisuudesta, syrjäytymisestä ja lisääntyneestä eriarvoisuudesta, joka on Britannian kaltaisessa luokkayhteiskunnassa vakava ongelma. Sen rinnalla ovat nousussa rasismi ja muukalaisvihamielisyys. (Puhemies koputtaa) Ja minä uskon, että näitä ongelmia pystytään (Puhemies koputtaa) ratkomaan sillä, että työllisyys nostetaan (Puhemies koputtaa) EU:n keskeiseksi tavoitteeksi. Tästä pitäisi puhua.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Yritetään puhua sovituissa aikalomakkeissa.

12.26 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa ei ole vielä noussut esiin yksi seikka, jolla oli kuitenkin merkittävä rooli tuohon brexitiin liittyvässä brittien kansalaiskeskustelussa, nimittäin Euroopan unionin tuoreet linjaukset suhteessa Turkkiin, tämän pakolaiskriisin seurauksena tehdyt päätökset viisumivapaudesta ja toisaalta tuosta laajentumiskysymyksestä. Euroopan unionissa pitäisi nyt ymmärtää, että sama reaktio nousee myös muissa EU-maissa, koska Turkki ei ole millään muotoa kypsä tähän lähentymisprosessiin eikä edes viisumivapauteen sananvapauden, uskonnonvapauden, demokratian puutteiden vuoksi. Kun viisumipolitiikka kuuluu ulkoministeriölle, niin kysyn teiltä, ulkoministeri Soini: eikö nyt olisi arvioitava uudestaan nämä EU:n Turkkiin liittyvät päätökset?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt vastauspuheenvuoroihin. — Pääministeri paikan päältä, maksimissaan 2 minuuttia.

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

12.27 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin edustaja Rinteelle vastaus on "kyllä". Yhteinen linjamme esitettiin pääministerin ilmoituksessa tämän keskustelun aluksi.

Sitten edustaja Salolainen ja edustaja Huovinen, te kysyitte tästä UK:n puolustusyhteistyöasiakirjasta. Se ei liity mitenkään tähän brexitiin. Sitä on valmisteltu noin vuosi. Se on yleisluontoinen paperi, joka lähinnä toteaa nykytilan. Tällaiset on tehty esimerkiksi Puolan ja Viron kanssa.

Sitten, mitään neuvotteluja ei todellakaan käydä Britannian kanssa ennen kuin eroilmoitus tulee, eli pallo on nyt siellä Britannialla. Olemme pyytäneet EU27-kokouksessa sen tulevan mahdollisimman pian, mutta ymmärrämme, että se vaatii hieman aikaa. Siihen saakka ja myöskin tämän neuvotteluprosessin ajan Iso-Britannia on täysivaltainen EU:n jäsen oikeuksineen ja velvollisuuksineen.

Täällä nousivat myöskin keskusteluun budjettikysymykset ja jäsenmaksukysymykset ja puheenjohtajuuskysymykset ja parlamenttipaikoista spekulointi. Näitten aika tulee sitten, kun tämä eroilmoitus on saatu ja tähän prosessiin lähdetään. Me teemme huolellisen valmistautumisen tuohon syyskuuhun sekä Suomessa että Euroopan unionissa sekä eroneuvotteluihin että sitten siihen kehittämisen suuntaan.

Ihan viimeisenä asiana täällä nostettiin työllisyys- ja investointikysymykset esille. Nämhän ovat komission työohjelmassa ihan ykkösaikaisia. Tämä on juuri sitä käytännönläheistä asiaa, jossa meidän pitää saada parempia tuloksia aikaan, toimeenpanoa, implementointia, käytännönläheistä työtä.

Se on selvä, että tästä brexitistäkin selvitään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ulkoministeri Soini, paikan päältä 1 minuutti.

12.29 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minun mielestäni on erinomaista ja tärkeää, että Euroopan unioni ja Iso-Britannia tulevat toimeen jatkossakin. Se on myös Suomelle erittäin tärkeää, että tämä suhde pysyy hyvänä. Suomelle ovat myös erittäin tärkeitä meidän kahdenväliset suhteet Iso-Britanniaan, ja sitä tulen ajamaan ja kunnioittamaan tästä eteenpäinkin. Pidän sitä äärimmäisen arvokkaana, että näitä yhteyksiä on, enkä missään tapauksessa koskaan toimi millään muulla tavalla kuin sillä tavalla, että meidän yhteinen etumme vahvistuu — kas kun me kaikki hyödyimme siitä, että meillä on yhteisiä tavoitteita, yhteisiä etuja.

Arvoisa herra puhemies! Edustaja Räsäselä: Kiitos asiallisesta kysymyksestä. Tämä on sellainen asia, jota on Euroopan unionissa syytä miettiä, miten tässä edetään.

Sitten haluan lopuksi edustaja Alanko-Kahiluodolle sanoa sen, että liittyen siihen, mitä tviittasitte, olette siihen suhtautunut sen jälkeen ryhdikkäästi ja esittänyt pahoittelunne. Asia on puolestani loppuun käsitelty eikä siihen koskaan enää tarvitse palata.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Orpo, paikan päältä 1 minuutti.

12.31 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin lyhyesti: Saattoi olla, että vastaukseni oli hieman suoraviivainen, pahoittelut siitä. Mutta se, mitä tarkoitin, on hieman pidemmin sanottuna se, että ensinnäkin Obama on vii-

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

tannut ennen kaikkea Saksan ylijäämiin siinä, missä hän on puhunut erityyppisestä politiikasta. Muun muassa IMF on edelleen kiinnittänyt huomiota siihen, että rakenteellinen alijäämä euromaissa on liian korkea, ja itse asiassa julkinen kysyntä on muun muassa vuoden 13 jälkeen kasvanut sinänsä. Mutta se, mihin vastasin, on siis se, että ei voi vain ottaa sieltä sitä julkisen kysynnän tai julkisten menojen kasvattamista. Täytyy katsoa kokonaisuutta, ja silloin esimerkiksi Yhdysvaltoihin verrattuna dynaamisessa taloudessa tehdyt uudistukset ovat kaikki edellytys sille, että talous kasvaa, työllisyys paranee, ja haluan, että tähän kiinnitetään huomiota laajasti tässä salissa. Verrataan itseämme niihin maihin, joissa talous on dynaaminen ja kasvaa.

Puhemies! Lopuksi (Puhemies koputtaa) haluaisin todeta sen, että hallitus on antanut tänään yksimielisen vastauksensa eduskunnalle, ja mikä on hyvä, on se, että myös oppositiopuolueista laajasti on annettu tuki Suomen Euroopan unionin jäsenyydelle, aktiiviselle toiminnalle, ja sitä myötä (Puhemies koputtaa) minusta meillä on yhtenäinen Suomen linja tällä hetkellä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tässä harmonian hengessä vielä yksi puheenvuoro, ministeri Rehn.

12.32 Elinkeinoministeri Olli Rehn (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Harmonisesti totean, että eräissä puheenvuoroissa — edustaja Tuomioja, Salolainen ja Zyskiewicz ainakin — esitettiin näkemyksiä ja skenaarioita siitä, että brexit voisi peruuntua ja Britannia voisikin lopulta jäädä Euroopan unioniin. Tällaisilla skenaarioilla voi olla oma arvonsa, ainakin jos toivoo, kuten minä, että Britannia pysyisi Euroopan unionin jäsenenä. Mutta Suomen hallitus voi lähteä vain siitä, että kansanäänestyksen tulosta kunnioitetaan ja EU:n perussopimusta noudatetaan. Viitataan erityisesti artiklaan 50 ja sen mukaiseen neuvotteluprosessiin, joka on syytä käynnistää suhteellisen ripeästi edeten, ja artiklaan 4.3, joka edellyttää jäsenvaltioiden noudattavan keskinäisessä kanssakäymisessään ja elämässään vilpittömän yhteistyön periaatetta eli kantavan huolta myös Euroopan yhteisestä edusta. Tämä koskee myös Britanniaa siinä mielessä, että Britannia ei saisi vetää koko Eurooppaa mukanaan (Puhemies koputtaa) tähän nyt siellä vallitsevaan myllerrykseen.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi: Myös edustaja Tuomiojan, Salolaisen ja Zyskiewiczin näkemysten ja toiveen kannalta parasta on, että Euroopan unioni toimii asiallisesti ja jämpä-tisti suhteessa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Tämä on paras lääke siihen, että ei avata tilaa iltalypsymälle eikä katteettomille odotuksille. (Puhemies koputtaa) Nyt tarvitaan realismia ja johdonmukaisuutta sekä Suomen että Euroopan edun tähden.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

4. Valtiopäivien keskeyttäminen

Eduskuntatyön järjestäminen ETJ 2/2016 vp

Pöytäkirja PTK 77/2016 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi keskeyttää valtiopäivät tämän istunnon päätyttyä sekä kokoontua jatkamaan työtään tiistaina 6.9.2016 kello 14.

Keskustelua ei syntynyt.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksyttiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän tässä vaiheessa ilmoittaa ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajan pyynnöstä, että ulkoasiainvaliokunta kokoontuu tämän istunnon päätyttyä välittömästi.

5. Seuraava täysistunto

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 6.9.2016 klo 14.00. Hyvää kesää kaikille!

Täysistunto lopetettiin klo 12.35.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola